

**ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**ROZSAH ZÁVAZNOSTI JUDIKATURY A PRINCIP
VEŘEJNOSTI PRÁVA**

Bc. NIKOLA ŠLAPÁKOVÁ

PLZEŇ 2015

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**ROZSAH ZÁVAZNOSTI JUDIKATURY A PRINCIP
VEŘEJNOSTI PRÁVA**

Bc. NIKOLA ŠLAPÁKOVÁ

Studijní program: M6805 Právo a právní věda

Studijní obor: Právo

Vedoucí práce: JUDr. Monika Forejtová, Ph.D.

Pracoviště: Katedra ústavního a evropského práva

PLZEŇ 2015

Prohlášení

prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Rozsah závaznosti judikatury a princip veřejnosti práva“ zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 30. 3. 2015

.....

Bc. Nikola Šlapáková

Obsah

1. Úvod	2
2. Ústavní základy právního systému ČR	4
2.1 Soudní rozhodnutí	6
2.2 Zákon č. 182/1993 o Ústavním soudu	7
3. Ústavní soud České republiky	9
3.1 Dějinný vývoj ústavního soudu	9
3.2 Zákonná úprava	11
3.3 Složení soudu a ústavní soudce	14
3.4 Postavení Ústavního soudu a obecných soudů	17
3.4 Řízení před ústavním soudem	22
3.5 Řízení o kontrole právních předpisů	29
3.6 Řízení o ústavní stížnosti	31
4. Závaznost rozhodnutí	34
4.1 Rozhodnutí Ústavního soudu	37
4.1.1 Nález Ústavního soudu	38
4.1.2 Orbiter dictum a Ratio decidendi	44
5. Judikatura Ústavního soudu	46
5.1 Zásada materiálního právního státu	46
5.2 Závaznost precedenční	48
6. Princip veřejnosti práva	50
6.1 Publikace	50
6.2 Anonymizace	52
6.3 Veřejnost jednání	53
7. Závěrem	56
8. Resumé	57
9. Zdroje	58
9.1 Literatura	58
9.2 Zákony a nálezy	59
9.2 Periodika	61
9.4 Internetové zdroje	61

1. Úvod

Ve své práci se zabývám především závazností rozhodnutí Ústavního soudu. Na oblast tohoto jednoho orgánu jsem se zaměřila po konzultaci s vedoucí práce, jelikož po studiu literatury jsme společně došli k názoru, že by původně navrhovaná oblast přesahovala požadavky diplomové práce. Zanedbání judikatury Nejvyšších soudů České republiky a Evropských soudů je z výše uvedených důvodů úmyslné.

Cílem této práce je osvětlit problematiku závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu, na kterou jsem se zaměřila z několika pohledů. Komparace s jinými státy je nesouvisějící, jelikož každý Ústavní soud v rámci kontinentálního systému je velmi specifický a názory závaznosti se v určitých směrech rozcházejí. Srovnávám však průběžně v celé práci závaznost judikátů kontinentálního systému s precedenty v anglo-americkém smyslu.

V druhé kapitole se zabývám jednotlivými předpisy, které se vztahují k organizaci Ústavního soudu a jeho ústavního vymezení. Dále popisují oblasti, kterými se zabývá, abych se k této problematice nemusela v dalších částech práce vracet.

Další kapitola obsahuje organizaci Ústavního soudu, jeho složení a zabývám se zde i postavením soudce. Mimoto zde seznamuji i s některými druhy řízení před Ústavním soudem, jelikož z principu této práce není podstatné se zabývat všemi druhy řízení, jak vysvětluji dále.

Pro tuto práci se hlavní kapitolou stává závaznost rozhodnutí. Snažím se zde popsat druhy závaznosti k lepší orientaci. Dalším mým záměrem byl i pohled z filozofického hlediska, neboť tato oblast, i přesto, že je natolik diskutována a Ústavním soudem velmi řešena, je z určitých důvodů, jenž dále uvádím, pořád svým způsobem ještě neakceptována.

V další kapitole se snažím nastínit rozhodovací činnost Ústavního soudu, která je podstatná pro účely této práce. Neboť jak již z názvu vyplývá, je základním zdrojem, který vede k závaznosti, proto jsem tomuto tématu věnovala

celou kapitolu. Snažím se zde vyjádřit rozmanitost rozhodnutí, vztahující se k dané problematice, pomocí právních vět uváděné v kontextu odůvodnění.

Poslední kapitola se zabývá oblastí veřejnosti práva. Zaměřila jsem se zde nejenom na oblast publikace, která začíná být velice diskutovaným tématem, ale také na anonymizaci, která se objevuje v rozhodnutích soudů České republiky. Zpracovávám zde i další problematiku s touto oblastí v rámci soudního řízení.

Smyslem práce není strohý popis problematiky. Snažím se zde rozebrat úskalí a ponořit se více do rozhodovací činnosti Ústavního soudu, která i přes mnohost vydaných rozhodnutí není stále dořešena.

2. Ústavní základy právního systému ČR

Pokud se pohybujeme v právním prostředí České republiky, tak se pohybujeme v demokratickém právním řádu, kde figuruje princip relativně uzavřeného typu. Ten se odvíjí od složitého systému pramenů práva. Nebudu zde zabředávat do jednotlivého rozboru všech pramenů, které jsou v ČR používány. Tuto část zaměřím na normy, které jsou pro nás podstatné, například Ústava ČR a Listina základních práv a svobod. Nesmíme však opomenout ani předpisy upravující funkci Ústavního soudu, jako je zákon o ústavním soudu a zákon o soudech a soudcích.

Dle čl. 122 Ústavy se ústavní pořádek skládá z Ústavy, Listiny základních práv a svobod, ústavních zákonů přijatých dle Ústavy a ústavní zákony Národního shromáždění Československé republiky, Federálního shromáždění Československé socialistické republiky a České národní rady upravující státní hranice České republiky a ústavní zákony České národní rady přijaté po 6. červnu 1992.

Podstatou právního předpisu musí být stanovení pravidel chování, a to především v právních vztazích, které jsou zákonem regulovány. Tedy z tohoto vymezení je to každý právní předpis, smlouva nebo náleží Ústavního soudu. *Každý ústavní zákon je s ohledem na svou povahu a předmět pramenem ústavního práva, neboť může sloužit ke kontrole ústavnosti jiných právních předpisů.*¹ Toto vymezení nám nevynezuje, aby ústavní zákony upravovaly pouze jednu oblast. Převážně zasahují i do dalších právních odvětví, např.: do civilního práva procesního či trestního práva.

Veškerá zákonodárná moc je upravena normami, nejzákladnějším orgánem je parlament, který v rámci zmocnění Ústavou vydává normy, které jsou následně aplikovány. Avšak není neomylný, takže přezkum těchto aktů také vykonává Ústavní soud, dále se touto problematikou zabývám v jiné části této práce.

Všechny normy, od ústavních zákonů až po obecně závazné vyhlášky, jsou upraveny taxativně v Ústavě ČR. Vymezuje, kdo a za jakých podmínek může

---

¹ FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty : ústavní základy ČR*. Dotisk 4. vyd. [i.e. 5. vyd.]. Brno: Václav Klemm, 2011, 38 s. ISBN 978-80-904083-8-8.

normy vydávat či upravovat. *Právní předpisy (obecně závazné normativní akty) možno definovat jako akty orgánů s legislativní pravomocí, publikované stanoveným způsobem ve stanovené formě a obsahující právní normy jako obecně závazná pravidla chování.*² Základním znakem však pro všechny právní předpisy musí být obecná závaznost, i když je zde pár historických výjimek.

Za právní předpisy jsou v ČR považovány ústavní zákony, zákony a zákonná opatření Senátu na základě legislativní pravomoci. Patří mezi typické prameny ústavního práva, nezůstávají však v těchto mantinelech a přesahují i do dalších odvětví. Mimo volebních zákonů je jimi i jednací řád, zákony o cizincích a azylu, zákony o organizaci státní moci (Zákon o soudech a soudcích, Zákon o státních symbolech).³

Zvláštní postavení v našem právním řádu má Listina. Nemá definovanou právní sílu, ale i přesto je zařazena do ústavního pořádku. I přesto, že není ústavním zákonem, je tak definována, a to i judikaturou a názory předních právních kapacit. K tomuto názoru se i konkludentně připojil Parlament, když změnil Listinu ústavním zákonem.⁴

Nesmíme opomenout ani podzákoné předpisy, jimiž jsou nařízení vlády na základě zmocnění v čl. 78 Ústavy. U ministerstev, jiných správních úřadů a orgánů územní samosprávy se však Ústava omezuje pouze na označení právní předpisy. Avšak v zákonu č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv v § odst. 2 vymezeno, že tyto právní předpisy s celostátní působností se označují jako vyhlášky. A u krajů, dle zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) nazýváme dle §7 právní předpisy vydávané v přenesené působnosti vyhláškami. Na obecní úrovni je označujeme však dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení) §12 jako obecně závazné vyhlášky (v samostatné působnosti) nebo nařízení obce. Jejich hlavním cílem je omezení státní moci, aby příliš nezasahovala do práv jednotlivce.

---

² FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty : ústavní základy ČR*. Dotisk 4. vyd. [i.e. 5. vyd.]. Brno: Václav Klemm, 2011, 170 s. ISBN 978-80-904083-8-8.

³ FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty : ústavní základy ČR*. Dotisk 4. vyd. [i.e. 5. vyd.]. Brno: Václav Klemm, 2011, 40 s. ISBN 978-80-904083-8-8.

⁴ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 165 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

Dle judikatury Ústavního soudu⁵ se ale nemůžeme pouze omezovat pouze na ustanovení Ústavy a znaků specifických pro právní předpis z formálního či obsahového pohledu, podstatná pro nás musí být i funkcionální stránka. Tímto však nelze označit veškerá rozhodnutí jako právní předpis, ale nelze je také vyjmout z kontrolní působnosti Ústavního soudu, zvláště pokud se dotýkají ústavnosti či jinak zaručených práv. Publikace ve sbírce zákonů tedy není směrodatná, ale především oblast funkce, zvláště pokud vyvolává v praxi účinky, jako by byl právním předpisem, i přesto, že formální znaky nenaplnuje.⁶

K statusu se zvláštním postavením řadíme mezinárodní smlouvy, přijaté dle čl. 10 Ústavy. Objevují se zde i vnitrostátní smlouvy, a to především kvůli vzniku federace po roce 1989. V dnešní době jsou již neúčelné.

Pro účely této diplomové práce je nejdůležitější oblastí soudní rozhodnutí.

2.1 Soudní rozhodnutí

Především si musíme uvědomit, že rozhodnutí je nutné rozlišovat, a to minimálně na procesní a meritorní rozhodnutí ve věci. Pokud mluvíme o rozhodování obecných soudů, které je především *inter partes*, tak se Ústavní soud poměrně výstižně k tomu vyjádřil:

Ústavní soud považuje dále za potřebné vyjádřit se k názoru odvolacího soudu ..., že musel postupovat podle ustálené a platné judikatury. Takové argumentaci nelze přisvědčit, neboť soudce je podle čl. 95 odst. 1 Ústavy ČR při rozhodování vázán pouze zákonem. V případě, že při svém rozhodování přihlíží k judikatuře, měl by mít na zřeteli, že její ustálenost a platnost jsou odvislé od vývoje, který je odrazem daných společenských a ústavněprávních podmínek. Navíc aplikace takové judikatury musí být v souladu s mezinárodními závazky, které Česká republika přijala, v daném případě především s Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod⁷.

---

⁵ Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 20. listopadu 2002 č. 528/2002 Sb. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

⁶ FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty : ústavní základy ČR*. Dotisk 4. vyd. [i.e. 5. vyd.]. Brno: Václav Klemm, 2011, 172-173 s. ISBN 978-80-904083-8-8.

⁷ Nález Ústavního soudu ze dne ze dne 21. listopadu 1996 sp. zn. IV. ÚS 200/96. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

Pokud budeme mluvit o závaznosti judikatury, kterou vydává Ústavní soud, tak se přesouváme do zcela jiné roviny, neboť se nejedná o rozhodování *inter partes*, ale *erga omnes*. Z tohoto rozlišení můžeme odvodit zcela jinou závaznost rozhodnutí. Rozhodování Ústavního soudu dělíme na nálezy a usnesení.

Závaznými jsou primárně nálezy, neboť to vyplývá z čl. 89 odst. 2 Ústavy, kde se hovoří o vykonatelných rozhodnutích, jimiž nálezy jsou. Opomenout nesmíme ani Usnesení, které v případech dle čl. 89 odst. 3 Ústavy jsou také závazná.

Dle výše uvedeného můžeme Ústavní soud považovat za negativního zákonodárce, tedy sám nemůže vydávat nové předpisy, ale může je rušit a výrok nálezu má stejné důsledky jako derogující nebo abrogující právní předpis Parlamentu.⁸

Musíme si uvědomit, v jakém právním prostředí se pohybujeme a nezpodobňovat rozhodnutí soudů s precedenty, které známe z angloamerického právního systému. Neboť ty jsou normotvorné, na rozdíl od judikatury, kdy soudce v rozhodnutí aplikuje určitou normu.⁹ Svým způsobem se však přibližují rozhodování Ústavního soudu, ale především ty, které se dotýkají negativního zákonodárství.

2.2 Zákon č. 182/1993 o Ústavním soudu

V tomto zákoně dochází k úpravě kompetencí, organizace Ústavního soudu, postavení soudců, apod. Pro nás je nejdůležitější § 59 - Sběrka nálezů a usnesení Ústavního soudu, kde je ustanoveno v odst. 1, že „Všechny nálezy přijaté Ústavním soudem v kalendářním roce se uveřejňují ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, ...“ a v odst. 4: „Ve Sbírce rozhodnutí mohou být uveřejněna i usnesení, jestliže se na tom plénum usnese.“

Hlava II. upravuje řízení před Ústavním soudem podle procesní a skutkové podstaty. Jednotlivé oddíly pojednávají o řízení o zrušení zákonů a jiných

---

⁸ DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000: podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR*. Praha: Linde, 2004, 174 s. ISBN 80-7201-462-5.

⁹ Několik poznámek k závaznosti soudní judikatury v českém právu. In: *Beneš advokátní kancelář* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupné z: <http://www.bcak.cz/nekolik-poznamek-k-zavaznosti-soudni-judikatury-v-ceskem-pravu/>

právních předpisů, o souladu mezinárodních smluv podle čl. 10a a čl. 49 Ústavy s ústavními zákony, o ústavních stížnostech, o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora, apod. Každý oddíl má svou vlastní úpravu na podání návrhu, rozdíly nalezneme mezi účastníky řízení, v samotném řízení, nálezů a právních následcích. Z těchto skutečností lze usoudit, že každý návrh je subsidiárně posuzován.

3. Ústavní soud České republiky

3.1 Dějinný vývoj ústavního soudu

První základy pro rozhodování o ústavních a lidských právech lze spatřovat v založení Říšského soudu v druhé polovině 19. Století. Základními zákony č. 143/1967 ř. z., o Říšském soudu a zákon o organizaci Říšského soudu, řízení před ním a výkonu jeho nálezů č. 44/1869 ř. z., se vnašela ochrana politických práv vůči orgánům veřejné správy, což bylo velmi inovativní. I když zde neexistovala závaznost nebo vykonatelnost, tak jak chápeme tyto prostředky dnes.

Začaly se objevovat první pokusy o vytvoření oblasti práva, která by ochraňovala jedince před zásahy orgánů veřejné moci. Bylo zde potřeba vymezit pravomoci těchto orgánů a hlavně chránit dodržování zákonů.¹⁰

Nový věk nám přináší rok 1918, mimo vzniku Československé republiky se zde i objevuje v roce 1920 zákon č. 162/1920 Sb. ze dne 9. března 1920, o ústavním soudu, čímž jsme předstihli Rakousko.¹¹ V této době však ještě Ústavní soud nerozhodoval o individuálních ústavních stížnostech, spíše přezkoumával rozhodnutí z hlediska zákonnosti, dle §7 výše uvedeného zákona:

Ústavní soud jest výlučně příslušný rozhodovati o tom, zdali vyhovují:

- a) *zákony republiky Československé a zákony sněmu Podkarpatské Rusi zásadě článku I. zákona, kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky,*
- b) *prozatímní opatření podle § 54 ústavní listiny, ustanovení odst. 8. lit. b) tohoto paragrafu.*¹²

V prvním období, tedy 1921 až 1931, za činnosti Ústavního soudu, i za krátkého období v roce 1938, však nebyla přezkoumána zákonnost jediného ústavního zákona. Což bylo do roku 1991 jediným obdobím, kdy Ústavní soud

---

¹⁰ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 30 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

¹¹ DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000: podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR*. Praha: Linde, 2004, 22 s. ISBN 80-7201-462-5.

¹² Zákon č. 162/1920 Sb., o Ústavním soudě. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

působil. Následně byl přijat zákon č.91/1991, o Ústavním soudu ČSFR, kdy působnost byla rozšířena v čl. 2:

Ústavní soud rozhoduje:

- a) o souladu zákonů Federálního shromáždění a zákonných opatření předsednictva Federálního shromáždění s ústavními zákony Federálního shromáždění;*
- b) o souladu zákonů Federálního shromáždění, ústavních a jiných zákonů České národní rady a Slovenské národní rady s mezinárodními smlouvami o lidských právech a základních svobodách, Českou a Slovenskou Federativní Republikou ratifikovanými a vyhlášenými;*
- c) o souladu ústavních zákonů a jiných zákonů České národní rady a Slovenské národní rady a zákonných opatření předsednictva České národní rady a Slovenské národní rady s ústavními zákony Federálního shromáždění;*
- d) o souladu nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky a právních předpisů federálních ministerstev a ostatních federálních orgánů státní správy s ústavními a jinými zákony Federálního shromáždění;*
- e) o souladu nařízení vlád České republiky a Slovenské republiky a právních předpisů ministerstev a ostatních orgánů státní správy České republiky a Slovenské republiky s ústavními a jinými zákony Federálního shromáždění.¹³*

Specifikem této oblasti bylo, že každý stát zastupovalo 6 členů, tedy Ústavní federální soud se skládal z 12 soudců. Na rozhodovací činnosti, která za tak krátkou dobu byla poměrně rozsáhlá, navázal i Ústavní soud ČR.¹⁴

Poslední změna tak nastala ještě roku 1993 rozdělením federativní republiky, neboť byl vydělen samostatný Ústavní soud pro Českou republiku, jehož sídlo bylo zachováno v Brně. Jmenování prvních soudců proběhlo v době, kdy ještě nebyl zvolen Senát, takže tehdejší prezident jmenoval soudce se

---

¹³ Zákon č. 91/1991 Sb., o Ústavním soudu České a Slovenské Federativní Republiky. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

¹⁴ Historie ústavního soudnictví. In: *Ústavní soud* [online]. Editor Jaroslava Chalupová. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/historie-ustavniho-soudnictvi/>

souhlasem Poslanecké sněmovny. Předsedou Ústavního soudu byl jmenován Zdeněk Kessler.¹⁵

3.2 Zákonná úprava

Oblast ústavního práva je velmi specifická, opírá se především o nejzákladnější zákony, jako je Ústava nebo Listina. Ale tato oblast je daleko rozsáhlejší, pojímá ve své podstatě celý právní řád, neboť všechny normy, které jsou v ČR vydávány, musí vznikat na základě zákona nebo zákonného zmocnění.¹⁶ Ústavní soud v kontinentálním právním systému je centralizovaným orgánem zvláštního typu a především fungující samostatně. V ČR rozlišujeme dva typy soudnictví, a to, které se zabývá ochranou ústavnosti a to, které poskytuje ochranu právům neboli obecné soudnictví. Druhý typ se zabývá rozhodováním sporů, trestních věcí a dalších případů dle mezinárodní smlouvy či zákonů.¹⁷ První typ u nás vykonává Ústavní soud a je to oblast ochrany ústavnosti. V českém právním řádu tento pojem není definován, ale je vymezen na základě pravomocí a věcné působnosti.¹⁸

Hlavním pramenem je Ústava čl. 83 a násl., ve kterém jsou specifikovány vlastnosti Ústavního soudu, jeho kompetence a postavení mezi státními orgány. Je to tedy specializovaný vrcholný orgán zaměřující se na kontrolu ústavní souladnosti, do které již zákonodárce nemůže zasahovat. Dalšími ustanoveními je upravována funkce ústavního soudce a pravidla řízení před Ústavním soudem. Především v čl. 88 je odkázáno na další podmínky řízení, čímž odkazuje na zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu. Zvláštností tohoto zákona je, že vešel v účinnost dříve, než byl zřízen Ústavní soud.

Pokud se vrátíme k Ústavě a čl. 83 zjistíme, že *Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti*.¹⁹ Můžeme to pochopit jako hlavní cíl a smysl

---

¹⁵ <http://www.usoud.cz/historie-ustavniho-soudnictvi/>

¹⁶ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 84 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

¹⁷ Pozn. „Pokud pravomoc či věcná působnost není svěřena výslovně Ústavnímu soudu ČR nebo Nejvyššímu správnímu soudu, náleží obecnému soudnictví.“ Klíma str. 527

¹⁸ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 525 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

¹⁹ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 28.1.2015].

Ústavního soudu. Znamená to, že Ústavní soud můžeme řadit mezi soudní soustavu, je tedy orgánem soudního typu, ale není další instancí, jak se mnozí domnívají, proto se dostáváme k druhé části výše uvedené věty, a tedy, že Ústavní soud má především chránit ústavnost. Z toho můžeme pochopit, že v jeho hlavním zájmu bude dodržování Ústavy a Listiny ČR. Jsou zde i další oblasti, kterými se zabývá, např. mezinárodní smlouvy.

Pokud se podíváme do čl. 91 odst. 1, nalezneme zde, že soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Ústavní soud tedy nepatří do soudní soustavy, stojí mimo tento rámec. Za to vděčí především oblast jeho působnosti, jíž je především ochrana ústavních zásad, ústavních zákonů a mezinárodních smlouvách o lidských právech. Tím, že Ústavní soud není v soudní soustavě, nemá tak nadřazený soud prvního stupně a ani by neměl figurovat jako odvolací soud. V současné době toho však bývá zneužíváno. Tuto okolnost několikrát judikoval a především ukazoval na výše zmíněné skutečnosti, že není třetí instancí v soudní soustavě a nemá tak ani figurovat. Jeho oblastí není ani řešení běžného porušení práv osob, ať v občanskoprávním, trestním, správním a dalším řízení. Ústavní soud by se touto oblastí zabýval až teprve tehdy, pokud by došlo k porušení práv zaručených ústavním zákonem či mezinárodní smlouvou v této souvislosti.

Pokud si jednotlivé normy roztřídíme, tak získáme 11 oblastí základních pramenů:

- Hodnotová učení – jsou to myšlenky či ideje, které formují podvědomí společnosti, ať již jsou tradiční, historicky či uměle vytvořené
- Politické, resp. Státnické dokumenty – promítající politické ideje objevující se v programech stran, také politické zvyklosti
- Normativní zdroje – monolegální (Ústava) a polylegální (dokumenty skládající se z více ústavních zákonů), rozhodnutí obsahující autentické interpretace ústavy justičních autorit (u nás kupříkladu rozhodnutí Ústavního soudu, jimiž se budeme dále zabývat) a zákony bezprostředně provádějící Ústavu (např. volební zákony)
- Vědecko-doktrinální zdroje – vědecká a pedagogická činnost obsahující ústavněprávní koncepce, které slouží jako zdroj

- Normy mezinárodního práva – patří sem i multilaterální pakty (např. o lidských právech)
- Normativní akty orgánů výkonné moci a hlav států
- Ústavněprávní obyčeje
- Religiózní kodexy – vycházející z náboženského přesvědčení (např. šaría)
- Právo ES/EU – závazné pro členské státy
- Nadstátní právní systémy – Rady Evropy a ES/EU
- Obecné právní principy²⁰

Ústavní soud je správce ústavnosti, ale jeho základním měřítkem pro posouzení konkrétního případu je aplikace ústavní normy, a to především Ústavy²¹. K posuzování jednotlivé kauzy, jejích skutkových věcí v rámci daného řízení před obecným soudem, není Ústavní soud pravomocný. Jeho základním bodem je přezkum, zda v řízení byla postupováno v souladu s výše uvedenými základními normami. To se bavíme o procesní stránce, ale může být z ústavního hlediska porušeno i hmotné právo. V současné době můžeme vidět tuto problematiku v rámci restitučních řízení, která je i po mnoha letech velmi aktuální.

Osobně se nepřikláním k názoru, že Ústavní soud je vrcholnou institucí soudního systému. Nelze to tak ani tvrdit z hlediska postavení Ústavního soudu v soudní soustavě, jak jsme si výše vysvětlili. Dovolím si však tvrdit, že Ústavní soud je vrcholným orgánem ochrany ústavnosti, společně s Parlamentem, prezidentem a vládou. V. Klokočka se k tomu vyjádřil, že *Ústavní soud je soudem z hlediska metod a procesních forem své činnosti, avšak povahou a dosahem své funkce je součástí soustavy vrcholných ústavních orgánů a mechanismem k ochraně demokratických principů ústavního života v zemi ... je orgánem, který zasahuje do činnosti moci zákonodárné, výkonné i soudní a podílí se na celkové souhře vrcholných ústavních orgánů ochranou ústavní rovnováhy a garancí*

²⁰ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 85-87 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

²¹ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 99 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

*demokratické a ústavní funkce státního mechanismu, jakož i ústavních práv občanů.*²²

Z ostatních orgánů na ústavní soud působí Parlament vymezením jeho kompetencí a způsobu ustanovení. Senát zas vyslovuje souhlas se jmenováním soudců. Aby byl Ústavní soud na výkonné moci nezávislý, vede si vlastní rozpočtovou skladbu. Ústavní soud splňuje princip dělby moci a plní tak zvláštní úkol ochrany ústavnosti a vykonává přezkum i následnou sankci. Zajímavou okolností je, že nemůže řízení zahájit ex offo, ale pouze na návrh zákonem určených subjektů. Je podstatné, aby byl dodržován princip nezávislosti soudu i soudců. Tato zásada je rozšířena o § 25, neboť se zakazují shromáždění, v okruhu 100 m od budov Ústavního soudu nebo od míst, kde Ústavní soud jedná.

3.3 Složení soudu a ústavní soudce

Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří se rozdělují do 5 senátů. Předseda i místopředsedové soudu jsou jmenováni prezidentem republiky, takže nejsou voleni soudci ze svých řad. Předseda má úkoly stanovené zákonem o Ústavním soudu, a to v §3. Zastupuje Ústavní soud navenek, vykonává jeho správu, svolává zasedání pléna, určuje pořad jednání a řídí jednání, jmenuje předsedy senátů a další úkoly, které mu stanoví zákon.²³ Některé úkoly může delegovat na místopředsedy soudu, ale pouze se souhlasem pléna.

Soudce je jmenován na 10 let prezidentem republiky společně se souhlasem Senátu.²⁴ Prezident předloží seznam soudců, o kterých Senát následně hlasuje. Pokud Senát neudělí souhlas do 60-ti dnů od podání seznamu prezidentem a jeho nečinnost je způsobena tím, že ještě Senát nehlasoval, tak to způsobuje stejné účinky, jako kdyby Senát vyjádřil souhlas se jmenováním.²⁵

---

²² *Právní rádce*. Economia, a.s., a firma ATLAS consulting spol. s.r.o., 1998, roč. 1998, č. 9. ISSN 1805-1405.

²³ DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000: podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR*. Praha: Linde, 2004, 35 s. ISBN 80-7201-462-5.

²⁴ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 101 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

²⁵ DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000: podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR*. Praha: Linde, 2004, 30 s. ISBN 80-7201-462-5.

Výběr soudců by měl být z průřezu společnosti s různými právními názory, aby při rozhodování docházelo k objektivnímu názoru a vytváření tzv. zlaté střední cesty, správné pro demokratický právní stát. Jde zde o princip, který by měl zajistit rozdílné osobnosti, s vysokými mravními kvalitami a aby to byli skutečně nezávislí a nestranní odborníci z řad těch nejlepších, které v České republice můžeme nalézt. Bohužel systematika výběru soudců se může odrazit i na skutečnosti, že zkušenější vhodnější kandidát se nedostane na místo soudce, jelikož méně vhodný kandidát bude daleko usilovnější v získání funkce.

Dle prof. V Klokočky: *„Zdánlivý paradox soudce Ústavního soudu, který má rozhodovat nezávisle a nestranně, k jehož jmenování je však třeba souhlasu stranických politiků, je v ideální koncepci ústavního soudu překlenut představou, že nezávislost a nestrannost soudů je hodnotou, jež prospívá všem, neboť je jednou ze záruk rovnosti a právní jistoty v demokratické společnosti. Proto se zdá, že by politici měli hlasovat pro osoby, kterým důvěřují nikoliv proto, že ručí za prosazování jejich momentálních zájmů, ale proto, že jsou schopni se od partikulárních zájmů oprostit a hledat a nalézat spravedlivá řešení k obecnému prospěchu.“*²⁶

Soudce nesmí za žádných okolností ohrozit nestrannost soudu. Funkce soudce je funkcí nestrannou, neslučitelnou s jinou funkcí či výtěžnou činností. Výjimkou je správa vlastního majetku a vědecká, pedagogická a publikační činnost. Výkon těchto činností je však podmíněn tak, aby nebyla ohrožena nestrannost, nepoškozovala důvěru v soudce a jeho následné rozhodování.

Na základě těchto omezení v soukromém životě, mají soudci kompenzaci v podobě vyššího platu a zanedbatelnou okolností není ani určitý způsob prestiže v sociálním postavení společnosti. Není zde překážka, aby soudce komunikoval s veřejností.²⁷ V současné době se tomu neděje, soudci se skrývají za tiskové mluvčí. Pravdou je, že myšlenkové pochody vztahující se k projednávané věci se objevují v odůvodnění rozhodnutí. Mimo to, většina soudců publikuje s tím, aby předali své názory či zkušenosti dále veřejnosti, i když svá díla směřují především odborné veřejnosti.

²⁶ Klokočka, V.: Ústavní soud v ohnisku zájmů, Právo, 23.2.2002

²⁷ DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000: podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR*. Praha: Linde, 2004, 28 s. ISBN 80-7201-462-5.

Výslovně soudce nesmí být členem žádné politické strany, nesmí k nějaké straně projevovat zjevnou náklonnost. Ohrozilo by to jeho nestrannost. Tato oblast je velmi problematická, neboť soudce má právo na své osobní politické názory a zájmy. Podstatné je, aby byla zachována nezávislost soudce, nesmí být ovlivněn svými názory. Kdyby mohlo jeho smýšlení ovlivnit rozhodnutí, je povinen od projednávání odstoupit z důvodu podjatosti. Nedá se ovšem zanedbat, že politické strany spolupůsobí při výběru soudců, takže naprostou nestrannost nelze prohlašovat.

Aby mohl být soudce Ústavního soudu jmenován, je potřeba, aby splňoval určité podmínky:

- Bezúhonnost
- Občanství ČR
- Volitelnost do Senátu
- Vysokoškolské právnické vzdělání
- Min. 10 let činnost v právnickém povolání.²⁸

Dále je také potřeba, aby složil slib²⁹ bez výhrad do rukou prezidenta republiky, jinak by nemohl být jmenován.

Nesmíme opomenout, že Ústavní soud je kolektivní orgán, nepůsobí zde samosoudci³⁰, jedná se v senátech nebo plénech. Podstatnou vlastností je tedy princip rovnosti soudců. I zde musí být výjimky založené na jednotlivé hierarchii, např. dle § 21 zákona o Ústavním soudu při rovnosti hlasů má rozhodující hlas předseda senátu. Soudce je vázán pouze ústavním pořádkem a zákonem o ústavním soudu.³¹

Otázkou však zůstává, zda Ústavní soud má neomezené pravomoci, vůči kterým nelze zasáhnout žádným opravným prostředkem. Je pravda, že rozhodnutí Ústavního soudu nelze napadnout opravným prostředkem, ale jsme demokratické zřízení založeném na principu dělby moci. Tedy z pohledu zákonodárné a

---

²⁸ Čl. 84 odst. 3 Ústavy

²⁹ Dle čl. 85 odst. 2 Ústavy zní slib následovně: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně."

³⁰ Pozn. Výjimkou je soudce zpravodaj, který např. usnesením rozhodne o zamítnutí návrhu

³¹ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 527 s. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

výkonné činnosti je zde kontrola z hlediska výběru soudců. Podstatnější je však přezkum v rámci Evropského soudu pro lidská práva, k němuž již několikrát došlo. Bohužel další přezkum orgánem stejného principu dochází ke stejným problémům, které jsem výše uváděla.

Dalším problémem pro sjednocení judikatury může být problém, že se rozhoduje dle zákona ve 4 tříčlenných senátech, čímž samozřejmě nemůže docházet k naprosté jednotnosti. K zamezení přílišnému odklánění od výkladu zde máme možnost postoupit věc ze senátu do pléna, neboť plénum má za úkol i sjednocovat judikaturu v rámci ústavních rozhodnutí.³²

3.4 Postavení Ústavního soudu a obecných soudů

Pokud by při projednávání věci před obecným soudem vznikl natolik rozdílný názor, či aplikace normy by byla nejasná, může obecný soud věc předložit Ústavnímu soudu. Tato okolnost může nastat, zejména pokud se objeví nová oblast působení práva, na které ještě nebyly vydány příslušné normy. Také zákonodárce nepomyslel nebo ještě ani nemohl v době tvoření předpisů na podobnou úpravu, jelikož podobná problematika ani neexistovala. Nejlépe to můžeme ukázat na příkladu počítačového práva. Neustálý vývoj IT techniky nutí zákonodárce modifikovat právní úpravu. O této oblasti musíme hovořit spíše v nadnárodním měřítku, jelikož informační technologie dalekosáhle přesahují národní hranice státu a troufám si říct, že i hranice kontinentů.

Problematické je předložení věci, kdy výklad zákona není pouze jeden. Za této situace se musí zjistit, zda alespoň jeden výklad je v souladu s ústavním pořádkem. Pokud se nalezne alespoň jeden výklad, který neodporuje ústavnosti a je v souladu, tak jej lze použít. Jestliže by bylo v souladu více výkladů, je už na rozhodování obecného soudu, aby se určil, který z výkladů se použije. K Ústavnímu soudu se věc nepostupuje, jelikož není důvod, aby se věnoval věci, ve které je ústavnost zjištěna. Zda nastává práce obecných soudů, jejich primární úkol. Delegation věci připadá tedy v úvahu, pouze pokud se jedná o protiústavnost zákona, to je úkolem Ústavního soudu.

V některých ohledech se objevuje i odmítání judikatury a při aplikaci se adresáti staví na odpor. Tyto projevy se objevují v několika vyjádřeních

---

³² HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 84 s. ISBN 80-86131-37-8.

Nejvyššího soudu, které se především zaměřují na postavení Ústavního soudu vzhledem k obecným soudům. Nejvyšší soud se vyjádřil, že Ústavní soud stojí mimo soustavu obecných soudů a tedy nemá pravomoc jejich rozhodnutí přezkoumávat.³³ Ústavní soud se k této vyjádřil v nálezu sp. zn. I. ÚS 131/93: „Příslušnost Ústavního soudu k projednávání ústavní stížnosti, ..., je dána, protože podle ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., jež je třeba považovat za *lex specialis*, má fyzická nebo právnická osoba podle § 87 odst. 1 písm. d) Ústavy právo obrátit se s ústavní stížností na Ústavní soud, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním zákonem nebo mezinárodní smlouvou podle čl. 10 Ústavy...“

K této problematice se vyjadřuje ještě jednou v nálezu sp. Zn. III. ÚS 337/97: „Ústavní soud opakovaně poukazuje na čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy, ... , přičemž vymezení soustavy soudů, zakotvené v čl. 91 odst. 1 Ústavy, zahrnuje i Nejvyšší soud. ... Pokud Ústava i § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu používají pojem orgánu veřejné moci a nikoli orgánu státního, ... Pozitivněprávně lze pojem orgánu veřejné moci, a to opět bez jakýchkoli pochybností, odvodit z ustanovení § 76 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, podle něhož účastníkem řízení je kromě stěžovatele státní orgán nebo jiný orgán veřejné moci, proti jehož zásahu ústavní stížnost směřuje. Tím je normativně dáno začlenění státních orgánů pod pojem orgánů veřejné moci ...“

Dle čl. 95 odst. 2 Ústavy, pokud soud zjistí, že zákon, který má v daném řízení použít, je v rozporu s ústavním pořádkem, tak předloží věc Ústavnímu soudu. Z této věty můžeme vidět, že pro předložení věci je potřeba, aby soud danou věc projednával. Musí se tedy s jednotlivým problémem setkat. Nelze, aby na něj upozornil na základě své vlastní iniciativy, je k tomu potřeba, aby v dané věci jednal. Toto ustanovení je velmi logické, zabraňuje, aby Ústavní osud nebyl pod náporom stížností, navíc lze přezkoumat určité ustanovení v souladu

---

³³ HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 74 s. ISBN 80-86131-37-8.

s určitým příkladem, tedy se netvoří bez praxe, ale přímo řízení v dané věci napomůže k objasnění.

Pokud se podíváme na postoj obecného a Ústavního soudu, tak jsou to spíše dvě rozdílné instance zabývající se odlišnou problematikou. Ústavní soud nemá nadřazené postavení, slouží jako ochránce ústavnosti a pomáhá s rozhodovací činností obecných soudů. Působí tedy vedle sebe, s rozdílnou rozhodovací činností, která se za určitých okolností spojí. Mají vlastní oblasti působnosti, úkoly a cíle. Ústavní soud respektuje nezávislé postavení obecných soudů. Nepřezkoumává každé rozhodnutí, které učiní, ale snaží se chránit rozhodovací činnost soudů, aby nebyla protiústavní. Jak jsme si již výše řekli, tak není možné, aby Ústavní soud zasáhl do probíhajícího řízení, ale rozhodovací činnost může určovat svými nálezy. Zde tedy spatřujeme určité náznaky nadřazenosti.³⁴

Odvolací soud není sám svým právním názorem vázán, pokud by v dané či podobné věci rozhodoval znovu, jelikož v současné době nemáme pro tuto zákonnost právní podklad. Pokud by se však jednalo ve věci, ve které je možné použít judikaturu Ústavního soudu nebo nejvyššího, je povinen ji aplikovat.³⁵

Koordinuje tak jednání jednotlivých soudů, určuje, jak mají aplikovat či vykládat určité normy, zvláště u kterých je potřeba dovysvětlení. Nevydává rozhodnutí k přímé činnosti soudu, jak rozhodoval ve věci, např. u trestního řízení nebude přezkoumávat, jaké ustanovení bylo použita či jaký trest a jeho výše byla určena, ale podstatné bude kupříkladu zachování procesních lhůt zajištěných ústavním zákonem či práv ochráněných Listinou, v jiném případě je příslušný obecný soud vyšší instance. Podmínkou je, že v předchozím řízení nedošlo k porušení ústavnosti rozhodovací činností obecného soudu, byly dodrženy zásady spravedlivého procesu a postupováno dle ústavního pořádku. Nezáleží na tom, zda se tak stalo v průběhu řízení nebo v meritu věci.

Pravomoc Ústavního soudu zasahovat do činnosti obecných soudů vyplývá z pravomocí dané zákonem, jelikož je ochráncem ústavnosti při působení orgánů

---

³⁴ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 144 s. ISBN 80-86432-14-9.

³⁵ *Právní rádce*. Economia, a.s., a firma ATLAS consulting spol. s.r.o., 2009, roč. 2009, č. 8. ISSN 1805-1405.

veřejné moci. Mezi veřejnou moc patří i soudnictví, takže i soudy jsou orgány veřejné moci, tudíž se na ně vztahuje kontrola ústavnosti Ústavním soudem. Z toho vyplývá, že ve svém smyslu jsou obecné soudy podřízené Ústavnímu soudu. A to ve všech oblastech působení. Tato teorie však není řádně podložena normou, můžeme najít ale určité podklady v judikatuře.

Samozřejmě postavení Ústavního soudu a obecných soudů není zcela oddělené. Určitým způsobem obecné soudy ovlivňují rozhodovací činnost Ústavního soudu. Tím, že podněcují podání návrhu, určují, kterou otázkou se bude aktuálně Ústavní soud zabývat. Pokud Ústavní soud začne návrh projednávat a rozhodne v dané věci o nesouladu s ústavním pořádkem, vydá v dané věci nález, kterým určité použití usnesení osvětluje či zrušuje. Pokud tak učiní, je to závazné nejen pro obecný soud, ale i zákonodárce. Pokud Ústavní soud zruší určité ustanovení, vstupuje tak do zákonodárné činnosti. Dalo by se říct, že zákonodárce je tedy Ústavnímu soudu podřízen. Tak tomu však není. Ústavní soud pouze kontroluje zákonodárnou činnost, nelze o něm říci, že je zákonodárci nadřízen. Stejně tak například nemůžeme říci, že auditor je nadřízen podniku, který kontroluje. Ústavní soud, zákonodárce a obecné soudy zabírají každý své místo v rámci aplikace veřejné moci. Nesmíme zapomínat, že jsou to orgány veřejné moci a jako takové jsou vázáni zákonem. Tím se propojují jednotlivé složky.³⁶

I přesto, že závazná rozhodnutí se ve svém principu stávají pramenem práva, nikdy nemůžou nabýt stejné závaznosti jako zákon nebo jiný právní předpis, i přesto, že má svým způsobem stejné účinky. Judikatura, ale má jiné účinky než norma, primárně upravuje rozhodovací činnost obecných soudů. Aby k podobným rozhodnutím již nedocházelo. Není to však jediná činnost, kterou Ústavní soud činí.

Ve svém nálezu³⁷ Ústavní soud mimo zrušení napadeného rozhodnutí, tedy pravomoc, kterou má soud přiřčenou, tak se vyjádřil ještě k dalšímu postupu obecného soudu v daném řízení. Někteří se k tomu staví s názorem, že Ústavní soud k tomuto rozhodnutí neměl pravomoc a nemá dávat rady obecným soudům

---

³⁶ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 146 s. ISBN 80-86432-14-9.

³⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 25. září 1996 sp. zn. III. ÚS 83/96. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

k jejich postupu a tímto svým postupem vytvořit tzv. paakt.³⁸ Pokud by Ústavní soud mohl takto postupovat a udávat instrukce obecným soudům, tak již nestojí v soudní hierarchii, jak je rozebráno výše, ale přesunul by se do roviny zákonodárce, který ustanoveními v zákonech určil pravomoci dané jednotlivým orgánům veřejné moci.

Kasační přezkum Ústavního soudu by měl být závazný už jen z principu, že se jedná o kasaci, a tím pádem se jedná o další přezkum dané věci. Pokud by rozhodnutí Ústavní soudu neměla být závazná, tak by nemohl rozhodovat o věcech, které svým způsobem již jednou byla rozhodnuta. Pokud zde hovoříme o ústavních stížnostech, tak samozřejmě se neobnovuje staré řízení, k tomu nám slouží jiné instituty. Ve své podstatě se zahajuje nové řízení, které vzniklo na základě předchozího, ve kterém bylo pravomocně rozhodnuto. Jenže pořád se v kruhu vracíme k ideje, že Ústavní soud je svým způsobem další instance. Nesmíme jej chápat jako cestu k uplatnění svého práva za každou cenu, ale svým způsobem musí nahlédnout do předchozího řízení a tím ho znovu otevřít. Lze jej tedy chápat v tomto smyslu jako další instanci. Proto jej laická veřejnost tak chápe, bohužel se v tomto smyslu dostává i do podvědomí odborné veřejnosti.

Při své činnosti je lehce vyhraněný vůči obecným soudům, neboť na základě kasační stížnosti může vstoupit do jejich rozhodovacího procesu a omezovat je. Z toho tedy vyplývá nadřazenost ústavního soudu, kterou společnost vnímá. Obecné soudy musí rozhodovat dle platné judikatury. Tedy Ústavní soud jim říká, jak mají rozhodovat. Činnost Ústavního soudu však není založena na příkazování soudům jiné instance. Ústavní soud má jen koordinovat, aby rozhodování probíhalo v mantinelech ústavnosti. Pro opravování jednotlivého rozhodování jsou určeny nejvyšší a vrchní soudy.

I přesto je Ústavní soud neustále považován za další řádně přezkumnou instanci. Ústavní soud se snaží svými nálezy vůči tomuto postavení vymezovat, ale podvědomí společnosti je příliš silné. Neustále se opakující stížnosti podávané v neopodstatněných věcech, s tím, že stěžovatel se snaží za každou cenu zvrátit rozhodnutí obecných soudů. Tato jednání znevažují jednotlivé rozhodování a

---

³⁸ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 156 s. ISBN 80-86432-14-9.

právní jistotu v rámci obecných soudů. Ústavní soud si toho je vědom a zasahuje do rozhodování obecných soudů pouze ve velmi opodstatněných kauzách.

Mezi obecnými soudy se však občas objevují stopy vzdoru a snaží se rozhodovat s obcházením vykonatelných nálezů vydaných Ústavním soudem. *Něco podobného nastalo ve věci III. ÚS 144/94 v níž Ústavní soud nálezem z důvodů ústavního výkladu základní rovnocennosti přiměřeného vyklizovaného bytu ... zrušil rozhodnutí odvolacího soudu, tento soud však Ústavním soudem podaný výklad odmítl a postavil se na stanovisko, že „ze žádného předpisu nevyplývá vázanost procesního soudu“. Obdobně ve věci ústavní stížnosti III. ÚS 83/96 ... odvolací soud nerespektoval výklad Ústavního soudu stran povahy a doby detence stěžovatele ve věznici (po zrušení rozsudku) a přes existující důvody vazby z ní stěžovatele propustili na svobodu.*³⁹

Obecné zásady jako reformationis in peius u Ústavního soudu neplatí. Důvod je jednoduchý. Jedním z podstatných je, že Ústavní soud není další přezkumná instance, tedy jeho rozhodnutí není opravné a ani nemůže být. Navíc, jak je uvedeno jinde, může být jednotlivec upozaděn, pokud půjde o zachování ústavnosti, tím pádem, může být rozhodnutí Ústavního soudu přítěžující oproti rozhodnutí, v rámci kterého byl návrh podán. Řízení neprobíhají ve stejné věci, každé řízení zkoumá jinou stránku řízení, jsou tedy oddělena.⁴⁰

Musíme si také uvědomit rozdíl mezi odůvodněními Ústavního a obecného soudu. Obecný soud se vyjádří pouze k projednávanému případu a osvětlí své myšlenkové pochody, které ho k rozhodnutí vedly, hlavním důvodem je, že toto odůvodnění směřuje pouze ke stranám, které se účastní řízení. Ústavní soud se musí vyjádřit mnohem obecněji, neboť jeho rozhodnutí nejsou pouze pro strany, ale směřují všeobecně vůči subjektům, kterých se to týká nebo může týkat.⁴¹

3.4 Řízení před ústavním soudem

Při vykonávání veřejné moci může dojít k upřednostnění určitého zájmu na základě politického myšlení, nepochopení normy nebo špatného výkladu. Při této

---

³⁹ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 141 s. ISBN 80-86432-14-9.

⁴⁰ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 149 s. ISBN 80-86432-14-9.

⁴¹ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 154 s. ISBN 80-86432-14-9.

skutečnosti může dojít i k porušení Ústavy, ať již úmyslného či neúmyslného. Možností je ovšem, že může dojít i sporu mezi stranami na základě aplikace ústavních norem a dalších. V tomto okamžiku se dostává ke slovu Ústavní soud, neboť je jediný, který může tyto spory rozhodovat.⁴²

Pro zahájení řízení před Ústavním soudem je důležité postupovat dle § 34 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, tedy základem je dodržet, ve své podstatě, stejné podmínky jaké nalezneme u obecných soudů. Návrh musí splňovat formální stránku podání jako je písemnost, označení čeho se týká, co sleduje a důležitý je podpis navrhovatele a datum, pravdivé vylíčení skutečností, označení důkazů a další. Není tedy možné, aby obecný soud přerušil řízení a pouze předal spis se záznamem. Podstatnou okolností je, aby zákon nepozbyl v mezidobí platnosti.

Řízení před Ústavním soudem má procesní charakter a jsou přesně vyjmenována v Ústavě čl. 87:

(1) Ústavní soud rozhoduje

- a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,
- b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,
- c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,
- d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,
- e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,
- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,

---

⁴² KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 666 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,

i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,

j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,

k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.

(2) Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.

Výše uvedené kompetence jsou rozděleny mezi plénum a tříčlenné senáty.⁴³ Pro usnášení schopné plénum je potřeba alespoň 10 soudců, ve zvláštním případě je zvýšeno na 12 soudců. Dle § 13 zákona o Ústavním soudu, jde-li však o rozhodnutí podle čl. 87 odst. 1 písm. a), g) a h) a čl. 87 odst. 2 Ústavy nebo o rozhodnutí přijímané na základě právního názoru, který se odlišný od právního názoru Ústavního soudu vysloveného v nález, je přijato, jestliže se pro ně vyslovilo alespoň devět přítomných soudců.

Pokud se jedná o tříčlenný senát, je způsobilý jednat a usnášet se pouze za přítomnosti všech soudců. Před hlasováním o rozhodnutí jsou všichni soudci oprávněni podat vlastní názor, ale na výsledku se musí shodnout všichni. Pokud k tomu takto přistoupíme, tak dojdeme k názoru, že tedy každý soudce má právo veta. Tím se projevuje princip rovnosti mezi soudci. Pokud se však neshodnout ani pro jeden návrh jsou povinni věc postoupit plénu.⁴⁴

Senáty nejsou nijak specializovány, ale je jich několik se stejným zaměřením, aby mohlo probíhat několik řízení najednou, což je účelné především

---

⁴³ § 15 zákona o Ústavním soudu odst. 1: Pro rozhodování věcí podle čl. 87 odst. 1 Ústavy, které nepatří do působnosti pléna, a pro rozhodování podle § 43 odst. 2 vytváří Ústavní soud ze soudců čtyři tříčlenné senáty.

⁴⁴ DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000: podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR*. Praha: Linde, 2004, 45 s. ISBN 80-7201-462-5.

u ústavních stížností, především se zde jedná o urychlení řízení. Vymezení kompetencí je v § 15 odst. 1 zákona o Ústavním soudu, pro rozhodování věcí podle čl. 87 odst. 1 Ústavy, které nepatří do působnosti pléna, a pro rozhodování podle § 43 odst. 2 vytváří Ústavní soud ze soudců čtyři tříčlenné senáty. To je tedy negativní vymezení, které ukazuje na ustanovení čl. 87 odst. 1 (uvedeno výše) Ústavy.

Ústavní soud nekontroluje aplikaci svých rozhodnutí, teprve až při abstraktní kontrole ústavnosti se může dostat k tomuto přezkumu.⁴⁵

Vymezení hranic přezkumu Ústavního soudu je poměrně náročná oblast, pořád není zcela jasná, neboť nikdy nejde přesně určit hranici mezi ústavním právem a jinými druhy práva. Zůstává primární doména ústavních stížností, neboť u nich má Ústavní soud možnost každou jednotlivě posoudit, zda se jedná o porušení ústavnosti. Hlavním problémem však je, zda je ústavní stížnost podána na správném místě s řádným důvodem. Většinou je Ústavní soud vnímán jako další přezkumná instance, tím se k němu dostanou kauzy, které spadají do kompetence Nejvyššího soudu či Nejvyššího správního soudu.⁴⁶

Hlavní úpravu řízení nalezneme v zákoně o Ústavním soudu ČR, který je rozebrán jinde v této práci. Je koncipován jako samostatný procesní řád, a to pouze pro tento jednotlivý soud. Ovšem někdy je nutné se přiklonit k Občanskému soudnímu řádu, neboť v zákoně o ÚS není vše koncipováno, jak by bylo potřeba k funkci Ústavního soudu.⁴⁷ Nelze však OSŘ použít u určitých prostředků, jako je například opravné řízení.⁴⁸

Nesmíme opomenout ani rozhodování ÚS ve věcech abstraktní nebo konkrétní kontroly norem a mezi případy, kdy ÚS rozhoduje v ostatních věcech

---

⁴⁵ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 700 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

⁴⁶ *Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech - čas pro změnu?*. 1. vyd. Editor Vojtěch Šimíček. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, 108 s. ISBN 978-80-210-4262-9.

⁴⁷ Holländer, P. Zákon o Ústavním soudu: komentář 2001, str. 222

⁴⁸ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 672 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

(tj. zejména v řízení o ústavní stížnosti).⁴⁹ Abstraktní kontrolou je označováno rozhodování o ústavnosti právních předpisů, kdy návrh nebyl podán dotčenou osobou. Pokud norma zasahuje do základních lidských práv a svobod stěžovatele, a ten podá stížnost, pak toto rozhodnutí označujeme jako konkrétní.

Mimo činnosti Ústavního soudu, které zde popisují, je zde i funkce sjednocování judikatury, která slouží k jednotnosti právního názoru a interpretace českého právního řádu. Už z tohoto principu by zde měla existovat určitá akceptace orgány veřejné moci. Slouží také k omezování libovůle orgánů, aby nebylo rozhodováno dle individuálního úsudku, ale v rámci všeobecných hodnot stanovených právním řádem.⁵⁰

Pro Ústavní soud nelze vymezit jeden druh řízení, ale je jich hned několik. Pokud obecně shrneme⁵¹ typy řízení před Ústavním soudem, dostaneme se k následujícím 5 druhům řízení:

- Rušení právních předpisů
- Ústavní stížnosti
- Řízení ve věcech poslanců a senátorů
- Řízení ve věcech prezidenta republiky
- Kompetenční spory⁵²

Při těchto sporech se řeší jednotlivá konkrétní věcná otázka, která určí i druh řízení. Při řízení před Ústavním soudem se postupuje samostatně „bez ohledu“ na předcházející řízení. Potřebná je však součinnost obecných soudů, či orgánů veřejné moci. Výsledkem činnosti řízení má být získání objektivní pravdy, tedy tzv. kontradiktorní.⁵³

---

⁴⁹ NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006, 71 s. ISBN 8086775119.

⁵⁰ HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 80 s. ISBN 80-86131-37-8.

⁵¹ Pozn. zanedbali jsme řízení o mezinárodních smlouvách

⁵² DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000: podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR*. Praha: Linde, 2004, 58 s. ISBN 80-7201-462-5.

⁵³ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 673 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

Většina ústavních žalob je tak určovací, případné rozhodnutí může být kasační, zrušovací či obnovující předchozí proces a další. V případě obnovení řízení se jedná o ústavní stížnosti podané fyzickými či právníckými osobami. Za zajištění naplnění rozhodnutí je pak odpovědna veřejná moc, pořád zde ale zůstává diskreční pravomoc, neboť adresovaný orgán určí, jak s rozhodnutím naloží.⁵⁴

Zahájení řízení je definováno v § 27 odst. 1 zákona o ÚS: „Návrh na zahájení řízení před Ústavním soudem může podat ten, komu tento zákon takové oprávnění přiznává (dále jen „navrhovatel“) a v odst. 2: „Řízení je zahájeno dnem doručení návrhu Ústavnímu soudu.“ Dále je v tomto zákoně upravena forma návrhu (§ 34), nepřipouští se podání návrhu, pokud ÚS v podobné věci již jednal či jedná (§ 35), neboť zde platí zásada *ne bis in idem*.

Kompetence Ústavního soudu jsou ústavně založené a jeho rozhodnutí mají významný vliv na aplikační a interpretační činnost obecných soudů. Má absolutní pravomoc rušit akty vydané veřejnou mocí, ale vymyká se tím teorii dělby moci, jak ji známe. Tím se dostáváme k postavení Ústavního soudu jako negativního zákonodárce.⁵⁵

Do jaké míry je Ústavní soud vázán návrhem? Záleží, v jakém případě jedná. Pokud se jedná o abstraktní kontrolu norem plénem, tak Ústavní soud nesmí vybočit z návrhu. Pokud se jedná o ústavní stížnost, dostaneme se k jinému pojetí. Ústavní stížnost má své náležitosti. Jednou z ní je vytyčení, o kterou věc se jedná a čeho chce stěžovatel ve věci dosáhnout. Návrh tedy musí obsahovat petit, který navrhuje řešení věci určitým způsobem. Ústavní soud k této věci však přistupuje, že je to pro něj návod, ukázka, jak by měl postupovat.

Samozřejmě přezkum zahájí dle návrhu, ale může se od něj odklonit, jak se vyjádřil v nálezu č. 84/2007 Sb.: „*Ústavní soud je při svém rozhodování rozsahem podaného návrhu vázán a ve svém rozhodnutí z jeho hranic (ultra petitum) vykročit nemůže..., považuje Ústavní soud vymezení petitu za zřejmý*

---

⁵⁴ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 700-701 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

⁵⁵ *Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech - čas pro změnu?*. 1. vyd. Editor Vojtěch Šimíček. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, 103-104 s. ISBN 978-80-210-4262-9.

omyl, a pokud ve svých úvahách z něj vybočil, nejde o postup *ultra petitem*, nýbrž o odstranění zjevného rozporu mezi obsahem a citací právního předpisu označující *petit návrhu*.⁵⁶ Zkoumá ústavnost navržené věci komplexně, ne však bez ohledu na návrh *petitu*.

Petit specifikuje obecnou oblast, kterou se Ústavní soud bude zajímat, ale v rámci kontroly ústavnosti se může dostat, až za tento nastíněný rozsah. Návrhem je sice vázán, může přezkoumávat i pravomocné rozhodnutí obecného soudu, na základě kterého byla podána stížnost. Podstatné je odůvodnění stížností, ze kterého se vychází a určuje směr přezkumu. Ale v praxi se soud od tohoto může odklonit a vydá rozhodnutí, které je rozdílné od ústavní stížnosti, tím však není porušena zásada, jak je výše uvedeno. Napadené rozhodnutí může být zrušeno nad rámec stížnosti a může to být až natolik rozsáhlé, že všechna meritorní rozhodnutí, která dle napadeného rozhodnutí byla vydána, tak mohou být zrušena.

*Jednotlivé publikované části rozhodnutí Ústavního soudu můžeme označit jako originální myšlenkovou materii a nikoliv pouze „obligatorním“ popisem procesní situace.*⁵⁷

Ústavní soud vykonává kontrolu abstraktní a konkrétní. Konkrétní kontrolu nejčastěji provádějí obecné soudy, především jde o sporné řízení, kde strany namítají, že došlo nebo by mohlo dojít k porušení jejich zájmů zákonem. Abstraktní kontrola je především ve specializovaném soudnictví. Je zde prostor, aby jakákoliv strana dotčena na svých ústavně zaručených právech dožadovala nápravy.⁵⁸

Z časového hlediska rozlišujeme ještě kontrolu na předběžnou a následnou. Následná kontrola slouží k přezkumu platných a účinných norem, které již byly v daném případě aplikovány. Výhoda je, že tento přezkum může nastat kdykoliv, tedy je tak zaručována neustálá možnost přezkumu ústavnosti

---

⁵⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 6. února 2007 č. 84/2007 Sb. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

⁵⁷ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 670 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5

⁵⁸ KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 256 s. ISBN 978-80-7380-296-7.

kdykoliv po účinnosti zákona. Je však nevýhodou, že derogací zákona Ústavním soudem nelze zhojit právní vztahy, které za jeho trvání vznikly.⁵⁹

Méně častým druhem kontroly je předběžná. Zkoumá se při ní soulad zákona nebo mezinárodní smlouvy, která ještě nebyla vyhlášena, s Ústavou. Děje se tak po schválení návrhu zákona parlamentem nebo v průběhu projednávání zákonodárným sborem. Cílem je, aby nebyly schvalovány normy, které by nebyly v souladu s ústavním pořádkem. Nevýhodou je, že pokud je návrh uznán nezpůsobilým, tak následné rozhodnutí tohoto aktu nelze změnit, lze jej pouze derogovat či vytvořit novelu.⁶⁰

3.5 Řízení o kontrole právních předpisů

Při tomto procesu je přezkoumáván soulad zákonné nebo podzákoné normy s Ústavou. Nejde zde o konkrétní přezkum, ale v kontextu ústavnosti ústavních zákonů. Není zde posuzována nejen ekvivalence, ale i princip proporcionality.⁶¹

Při principu proporcionality je hodnocení složeno ze třech kroků, a to z hlediska účelnosti, potřebnosti a poměřování. Posuzování účelnosti slouží k tomu, zda je nová úprava potřebná, zda se již v právním řádu nenachází, nebo ji nelze dovodit. Potřeba je i posoudit, zda je potřeba oblast, pro kterou je norma navržena, upravit normou, nebo jestli není možné dosáhnout účelu jinými alternativními prostředky. Jako posledním krokem je porovnávání souladnosti s právním řádem, zda není v rozporu s některou z norem.⁶²

Při tomto řízení nezahajuje sám Ústavní soud, ale zahajuje se řízení na návrh. Při přezkumu normy, je spíše upřednostňováno, aby byl vydán výklad než derogace právního aktu.⁶³ Což může vyplývat ze špatné argumentace použité

---

⁵⁹ KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 256 s. ISBN 978-80-7380-296-7.

⁶⁰ KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 257 s. ISBN 978-80-7380-296-7.

⁶¹ HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 55 s. ISBN 80-86131-37-8.

⁶² Argumentace str HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 58 s. ISBN 80-86131-37-8.

⁶³ Pozn. K tomu se Ústavní zákon vyjádřil, že nadbytečnost ustanovení právního předpisu nezakládá sama o sobě důvod k jeho zrušení. Nález ústavního soudu ze dne 29. dubna 1998 sp. zn.

orgánem veřejné moci či kupříkladu tzv. „mezerou v právu“. Někdy by totiž derogace zákona nikam nevedla, spíše naopak by přitížila současnému stavu. Je tedy na Ústavním soudu, aby záměr zákonodárce reflektoval tak, aby byl v souladu s jeho úmyslem.⁶⁴

Nesmíme zapomenout, že novotvorba slouží k úpravě a vytváření pravidel chování, to je jejich primárním účelem a jako takové musí odpovídat kultuře, ve které je aplikována. Nelze se tedy bez rozmyslu inspirovat úpravou v jiném státě, a pokud si normotvůrce není úpravou jistý, slouží k tomuto přezkumu a posouzení Ústavní soud. Hlavní oblastí je ovšem posouzení ústavnosti, tedy zda je zde soulad s právním řádem, do kterého má být aplikován.⁶⁵

Předmětem může být celý předpis, jeho část či pouze jedno určité ustanovení. Zkoumá se nejen materiální obsah, který je častější, ale i formální proces, který směřoval k přijetí, zda byly dodrženy zákonné podmínky.⁶⁶

Každá přezkoumávaná norma musí být řádně zhodnocena, nejen z důvodů, které jsou výše uvedeny, ale také, aby nenastaly určité kolize. Například, aby se po účinnosti zákona nezjistilo, že zákon je neúčelný a tedy zbytečný. Zákon by se musel derogovat a nejen, že by bylo zmařeno mnoho práce, ale podlomila by se i důvěra v právní jistotu.

Ústavní soud může zrušit právní předpis, tzv. obecná derogační norma. Pokud se tak stane, tak má jeho rozhodnutí obecnou závaznost. Právě proto nazýváme Ústavní soud negativním zákonodárcem. Jestliže však návrhu na zrušení nevyhoví, tak zákon zůstává nadále beze změny v účinnosti, ale jeho odůvodnění v nálezu slouží jako výklad k interpretaci zákona. Pokud by se však

---

Pl. ÚS 43/97. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

⁶⁴ *Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech - čas pro změnu?*. 1. vyd. Editor Vojtěch Šimíček. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, 106 s. ISBN 978-80-210-4262-9.

⁶⁵ Argumentace str HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 58 s. ISBN 80-86131-37-8.

⁶⁶ KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 257 s. ISBN 978-80-7380-296-7.

v derogujícím nálezu objevila ústavně konformní interpretace nelze je považovat za závazné v rámci derogační normy.⁶⁷

Ústavní soud sám upřednostňuje před derogací norem jejich konformní výklad. *V situaci, kdy určité ustanovení právního předpisu umožňuje dvě různé interpretace, přičemž jedna je v souladu s ústavními zákony a mezinárodními smlouvami podle čl. 10 Ústavy České republiky a druhá je s nimi v rozporu, není dán důvod zrušení tohoto ustanovení. Při jeho aplikaci je úkolem soudů interpretovat dané ustanovení ústavně konformním způsobem.*⁶⁸

Z tohoto hlediska může jedna norma nabýt „vyšší právní síly“ před jinou a tedy aplikační přednost. K tomuto určení a vyzdvihnutí principu ústavnosti se vyjadřuje právě Ústavní soud. Rozhodující je přiměřená interpretace v souladu s daným případem. Někdy se však musí i vytvořit odůvodnění, které by bylo logické v kontextu zákona, jenže obecný soud by si ten názor neměl vytvářet sám.⁶⁹

3.6 Řízení o ústavní stížnosti

Nesmíme však opomenout, že ÚS rozhoduje i ve věcech jednotlivců, např. ve věcech restitučních,⁷⁰ kdy se sice rozhodnutí používalo dále i u obecných soudů, nastal však problém, že ÚS byl považován za další soudní instanci. Těmto důsledkům by se mělo předcházet již rozhodováním ÚS, neboť pokud by rozhodoval erga omnes, tak lze jej považovat pouze za další instanci. Obecné soudy by měly vycházet nejenom z rozhodnutí, ale i z jednotlivých částí nálezů.

Problémem podávání stížností je jejich velké množství, které zahrnuje nejen opodstatněné překročení ústavnosti, ale především neopodstatněné, které nespadá do kompetence Ústavního soudu. I přesto, že je soudce zamítne, musí jednotlivě každou stížnost nejdříve přezkoumat, aby ji mohl odmítnout. Tím

---

⁶⁷ BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 102-103 s. ISBN 978-80-87284-35-3.

⁶⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 26. března 1996 sp. zn. Pl. ÚS 48/95. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

⁶⁹ HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 84 s. ISBN 80-86131-37-8.

⁷⁰ NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006, 28 s. ISBN 8086775119.

dochází k zásadní ztrátě cenného času, které by se dalo vyhnout, pokud by stížnosti byly podávány s řádným rozmyslem.⁷¹

Jedná se zde také o poměrování ústavně chráněných zájmů. Musí být posouzeno, který zájem může být upřednostněn před jiným, podmínkou je však dosažení účelu o který se jedná, nelze upřednostnit jeden zájem před jiným bez podstatného odůvodnění. V dalších případech může jít o výběr, která z interpretací určité normy je souladnější s daným případem. V poslední řadě je ještě třeba zmínit osvětlení aplikace určitého ustanovení nebo normy. Někdy je potřeba v daném případě dovysvětlit, jak se má daný akt aplikovat, pokud to není již zřejmé.⁷²

Z těchto druhů řízení můžeme dovodit, že hlavní prací Ústavního soudu je posuzování jak kterou normu aplikovat, především zde musí být ochrana zákonnosti a souladu s ústavními normami. Ať už jsou o posuzování souladnosti práva či jeho nalézání smyslu.

Pokud vydání jednotlivého nálezu nevede k obecné závaznosti lze jej „vynutit“ další stížnosti, ve které Ústavní soud opětovně potvrdí své rozhodnutí. Po tomto rozhodnutí již obecný soud musí respektovat rozhodnutí Ústavního soudu, jinak by to vedlo k nekonečné smyčce. Jestliže se rozhodnutí Ústavního soudu ukáže jako mylné, může se při dalším přezkumu využít možnost §23 zákona o Ústavním soudu a senát by postoupil věc k projednání plénu, a tím pádem by bylo jasně rozhodnuto o dané věci.⁷³

Pokud mluvíme o ústavní stížnosti, dostaneme se ke dvěma aspektům závaznosti, a to z hlediska přezkumu, kdy působí na danou kauzu bez výjimky

---

⁷¹ *Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech - čas pro změnu?*. 1. vyd. Editor Vojtěch Šimíček. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, 108 s. ISBN 978-80-210-4262-9.

⁷² HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 60 s. ISBN 80-86131-37-8.

⁷³ *Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech - čas pro změnu?*. 1. vyd. Editor Vojtěch Šimíček. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, 109 s. ISBN 978-80-210-4262-9.

závazně a v druhém případě působí jako mentor pro rozhodovací praxi obecných soudů.⁷⁴

V řízení o ústavních stížnostech se lze setkat s problematikou dokazování, neboli tzv. opomenutí důkazů, kdy obecný soud navržené důkazy neprovedl nebo je neuvedl v odůvodnění. Nebyly soudem uvedeny, tedy ani použity nebo alespoň analyzovány v myšlenkových pochodech, které jsou uváděny v odůvodnění. Soud by měl tedy v odůvodnění uvést, proč některý důkaz neprovedl nebo provedl, ale neuvažoval při rozhodování.⁷⁵

V rámci přezkumu ústavní stížnosti je rozhodnutí v dané individuální věci závazné pouze pro věc, ve které je jednáno. V tomto případě zde máme dvě závaznosti, a to z hlediska kasačního a *závaznost jako vlastnost jeho právní moci*.⁷⁶ Což znamená, že nové rozhodnutí zakládá či potvrzuje práva a povinnosti účastníkům řízení, což vede k přímé závaznosti, které se však týká pouze výroku. Odůvodnění nemůže zavazovat stejně, jako nemůže zavazovat v rozhodnutí obecných soudů. Pokud se jedná o kasační rozhodnutí, tak je závazné nejen pro účastníky, ale i pro soud I. instance, který danou věc bude znovu projednávat. Výjimka pro tuto závaznost nastává v momentě, když původní soud zjistí nové skutečnosti, které zadávají příčinu k rozhodnutí odlišnému, než který vyřkl Ústavní soud.⁷⁷

---

⁷⁴ HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 77 s. ISBN 80-86131-37-8.

⁷⁵ HOLLÄNDER, Pavel a Milan KINDL. *Odůvodnění soudního rozhodnutí*. 2. rozš. vyd. Editor Luboš Tichý, Pavel Holländer, Alexander Bruns. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, 266-267 s. Publikace Centra právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 5. ISBN 978-808-7488-058.

⁷⁶ BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 103 s. ISBN 978-80-87284-35-3.

⁷⁷ BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 104-105 s. ISBN 978-80-87284-35-3.

4. Závaznost rozhodnutí

V kontinentálním systému práva se jako první při vyřknutí závaznosti vytane na mysl zákon, či jiná tomu podobná norma. V angloamerickém systému se však objevuje i precedent, který v poslední době proniká i do našeho právního systému.⁷⁸

Rozhodování obecných soudů je vymezeno ústavní pořádkem, v souladu s procesními zásadami a rozhodovací praxí. Jejich činnost však není zcela nepřekoumatelná. Do rozhodovací činnosti může zasáhnout nadřízený soud, ale nesmí zasahovat Ústavní soud, může zasahovat pouze za dvou podmínek, a to, že byl podán návrh na přezkum, takže působí jako kasační instance, a zároveň musí být porušena ústavnost, nerozhoduje o zákonnosti či správnosti rozhodnutí. Z této zásady můžeme vidět, že Ústavní soud nejedná jako další instance. Bohužel i zde nalezneme výjimky ale je jich velmi poskrovnu.

Pokud došlo k pravomocnému rozhodnutí a zároveň k porušení některého z ústavně zaručených práv, tak se dostává ke slovu Ústavní soud. Je pochopitelné, že obecné soudy nesouhlasí s tímto postojem, znevažuje to jejich vážnost, nastoluje právní nejistotu, dává prostor nekalým úmyslům a prosazování vlastního zájmu za každou cenu. Můžeme však dosáhnout rozdělení, ve kterých oblastech působí Ústavní soud, a kdy obecný. U Ústavního soudu hledáme především ústavnost a u obecných soudů zákonnost, toto vymezení nemůžeme brát doslovně.

Ústavní soud především směřuje k aplikaci a dohlížení na aplikaci ústavních norem, jenomže v praxi je k aplikaci potřeba ještě určité dotváření, vymezení prostoru, kudy se má úprava ubírat a vytyčování mantinelů, což už není v souladu s myšlenkou jednotlivé normy. Je potřeba konkretizovat určité chování, které zákonodárce nevymezil, ať už z jakéhokoliv důvodu. Zářným příkladem nám může být rekodifikace občanského práva spojená s vydáním zákona č. 89/2012 Sb., tzv. nový občanský zákoník. Objevovalo se zde mnoho otázek spojených s nedostatečným vymezením zákonodárce, objevila se úprava týkající se věcí, které dosud české právo neznalo nebo v jiné podobě, které zapůsobilo na aplikaci. V této situaci se mohlo pouze odkazovat na soudcovské právo. Je potřeba, aby nová úprava byla vymezena soudem, jedno kterého stupně.

---

⁷⁸ BOBEK, Michal a Zdeněk KŮHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 65 s. ISBN 978-80-87284-35-3.

Společnost musí sama upozornit na chyby a díry v zákoně, na které zákonodárce nepomyslel a ani třeba nemohl.

Pokud dojdeme k názoru, že tuto oblast bude upravovat převážně Ústavní soud, tak se dostáváme k názoru, že je negativním normotvůrcem. Sám normy nevytváří, pouze je reguluje a konkretizuje. Musí se pohybovat v oblasti ústavně zaručeného práva nebo svobody. Doplnění probíhá především formulací určité ústavní hodnoty a aplikací na příslušnou problematiku. V tomto okamžiku působí jako *autoritativní tvůrce sekundárních právních norem (náleží v konkrétní věci), jehož jurisdikce již nepodléhá žádné vnitrostátní kontrole.*⁷⁹

Ústava vymezuje v ustanovení čl. 89 odst. 1, že vykonatelné rozhodnutí je vykonatelné, pokud sám tomu neurčí jinak. Dle odst. 2 jsou tato rozhodnutí závazná pro všechny orgány a osoby, tedy fyzické i právnické. Není možné se od těchto rozhodnutí odklonit. Pokud by si obecné soudy vybírali, které rozhodnutí akceptují, které budou aplikovat a které nikoliv, docházelo by tak k dalšímu přezkumu, což není žádoucí. Tímto způsobem by mohl nastat neustálý koloběh vydávání a následných přezkumů rozhodnutí, které by neustále probíhalo mezi obecnými soudy a Ústavním soudem.

Z čl. 89 ústavního zákona č. 1/1993 Sb. již víme, že vykonatelná rozhodnutí jsou závazná pro všechny orgány i osoby. V nálezu sp. zn. I. ÚS 643/06 zformuloval Ústavní soud názor, že usnesení nejsou závazná erga omnes,⁸⁰ což si vzájemně odporuje. Dle mého úsudku záleží na interpretaci obecných soudů, které by měly vycházet především ze zákonných norem, ale pokud ÚS v podobné věci vydal rozhodnutí, v tomto případě by judikáty měly hrát důležitou roli při jejich rozhodování. Jelikož ÚS je nejvyšším a samostatným orgánem ochrany ústavnosti, obecné soudy jsou vázány také dle § 226 OSŘ.

Soudce není vázán jen ústavním pořádkem, kde především je pro něj stěžejním Ústava a Listina, ale také dalšími prameny práva, jako jsou mezinárodní smlouvy, ale nic nezabraňuje tomu, aby byl akceptován i pramen práva, který je

---

⁷⁹ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 142 s. ISBN 80-86432-14-9.

⁸⁰ ŠIMÍČEK, VOJTĚCH. Cesta k větší závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu: jednotná judikatura namísto algoritmů. In: *JINÉ PRÁVO* [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2007/12/cesta-k-vt-zvaznosti-rozhodnut-stavnho.html>

v souladu s ústavním pořádkem a právními principy uznávanými v českém právním řádu. Z hlediska této teorie můžeme i rozhodnutí Ústavního soudu považovat za určitý pramen práva, tedy může být i závazný.

Hodnocení ústavnosti zásahu orgánu veřejné moci do základních práv a svobod se skládá z několika komponentů... Prvním je posouzení ústavnosti aplikovaného ustanovení právního předpisu ... Dalšími komponenty jsou hodnocení dodržení ústavních procesních práv a konečně posouzení ústavně konformní interpretace a aplikace hmotného práva.⁸¹

Obecné soudy nejsou příslušné rozhodovat o tom, zda určitá norma je v souladu s ústavním zákonem. Jednotlivé posouzení či názory nesmí ovlivnit jejich rozhodování. Soud je zde především, aby rozhodoval o souladnosti jednotlivých věcí se zákonem. Není tu od toho, aby zkoumal zákonnost či pod touto domněnkou rozhodoval v rámci svého řízení. Dle čl. 95 Ústavy je soudce vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, pokud je součástí právního řádu a je oprávněn posoudit soulad s jiným právním předpisem.

Z výše uvedeného vyplývá, že soudce tedy může hodnotit, který zákon nebo smlouvu upřednostní a aplikuje na daný případ. Jde o princip, kdy soudce je oprávněn rozhodnout, přesně které věci se řízení týká. Navíc toto je funkce, kterou má soudce vykonávat. Aplikovat právo na společenské problémy, a co nejlépe v souladu se zákonem, v dané věci rozhodnout.

Důsledkem je následná závaznost obecného soudu nálezem Ústavního soudu a nelze se od něj odklonit. Pokud je zde vykonatelný nález, tak se nemohou odklonit ani ostatní soudy, pokud by následně řešili podobnou věc. Tímto způsobem se z rozhodnutí Ústavního soudu vytvoří precedent a jako takového se, z výkladu věci, je možné se dožadovat jeho dodržování.⁸²

Především má jít o ochranu jednotlivce před zásahem orgánu veřejné moci. Ochrana ústavnosti je nejdůležitější oblastí v rámci aplikace ústavních práv. Jde nám o ochranu dodržování demokratického a právního státu, který musí být

---

⁸¹ Nález Ústavního soudu ze dne 11. prosince 1997 sp. zn. III. ÚS 205/97. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 19.12.2014].

⁸² KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 701 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

zachován vždy a za každého stavu, nelze jej překročit. Některá práva mohou být omezena, ale pouze na základě zákona a z řádně odůvodněných příčin. V praxi musí být ústavní práva chráněna a nikdo nesmí být na nich zkrácen. Toto je hlavním úkolem Ústavního soudu. Jeho výhodou oproti soudům obecným je jiné procesní omezení. Není tak omezen lhůtami a pravidly řízení jako obecný soud, důležitý je pro něj zájem jednotlivce, nejdůležitějším však ochrana ústavnosti, i kdyby to znamenalo zkrácení jednotlivce.

Pakliže Ústavní soud dospěl k závěru, že v řízení před obecným soudem nebyly dodrženy principy řádného procesu, ... zároveň se tím stěžovateli otevírá možnost slyšení před obecným soudem a tím i možnost uplatnění jeho argumentace ohledně skutkové a právní stránky rozhodované věci... Dle přesvědčení Ústavního soudu ochranu ústavnosti nutno spojovat s minimalizací zásahů do pravomoci jiných orgánů, jinak řečeno, pokud je nálezem, zrušujícím rozhodnutí o posledním procesním prostředku, ..., pak pro ústavní posouzení rozhodnutí obecného soudu platí subsidiarita hmotněprávního k procesněprávnímu přezkumu.⁸³

4.1 Rozhodnutí Ústavního soudu

Rozhodnutí Ústavního soudu rozdělujeme na dva typy, a to nález a usnesení.⁸⁴ Rozhodnutí Ústavního soudu může vydat plénem, senát a soudece zpravodaj. Ve věci samé rozhoduje Ústavní soud nálezem a v ostatních, zejména procesních řízeních, rozhoduje usnesením (§ 64 odst. 1 ZÚS). Ústava ČR druhy rozhodnutí neurčuje.⁸⁵ Avšak se všeobecně rozlišuje mezi usnesením a nálezem. Ústavní soud vyjadřuje korektní interpretaci ústavních zákonů a vytváří vesměs objektivní názory. Musí však splňovat formální i procesní náležitosti. Usnesení vydává ÚS především v procedurálních otázkách, příklad můžeme vidět v § 12 odst. 5. Podle mého mínění je tedy vhodnější používání výrazu rozhodnutí než nález či usnesení, zvláště pokud jde o kvazimeritorní přezkum.

---

⁸³ Nález Ústavního soudu ze dne 11. prosince 1997 sp. zn. III. ÚS 205/97. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 19.12.2014].

⁸⁴ Dle zákon č. 128/2000 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 30.12.2014].

⁸⁵ NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006, 19 s. ISBN 8086775119.

Dle ústavního zákona č. 1/1993 Sb., kde v čl. 89 odst. 2 se říká, že: „Vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány i osoby.“ Tato závaznost se tedy odvíjí od její vykonatelnosti nebo také dle stěžovatele, dále můžeme závaznost rozlišovat podle toho, zda byl vydán náleze či usnesení. V čl. 83 Ústavního zákona 1/1993 Sb. nalezneme: „Ústavní soud je orgánem ochrany ústavnosti.“ Všechna rozhodnutí by rozhodně měla zabezpečovat ochranu ústavnosti a základní principy právního demokratického státu, aby nedocházelo k porušení materiálního ohniska ústavnosti.

4.1.1 Nález Ústavního soudu

Návrh nálezu většinou vytváří soudce zpravodaj. Musí obsahovat formální náležitosti, jako je výrok, odůvodnění a poučení o nemožnosti opravného prostředku, ale i procesní, jímž je vyhlášení (publikování) nálezu. Vykonatelností označujeme právní moc i účinnost nálezu, která nastává dnem publikování ve Sbírce zákonů, dnem vyhlášení a doručením písemného vyhotovení účastníkům, a to dle druhu řízení.⁸⁶

Nálezy vydané Ústavním soudem jsou závazné erga omnes vůči orgánům veřejné moci. Především musí brát ohled na projednávanou věc, která se musí týkat ústavnosti, takže především oblasti Ústavy a Listiny lidských práv a svobod. Ale v rámci stížnosti podané samotným stěžovatelem k Ústavnímu soudu se dostáváme do všech oblastí práva od občanského přes správní právo až po oblast trestního práva. Všechny tyto oblasti jsou alespoň pár ustanoveními upraveny v ústavních zákonech. Mohli bysme se oblastmi základní úpravy jednotlivých právních odvětví zabývat, ale značně by to přesáhlo oblast této práce.⁸⁷

Vykonatelnost nálezu ÚS stanovuje v §58. Obecně se stanovují tři termíny, kdy se náleze stává vykonatelným:

- 1) Dnem vyhlášení ve Sbírce zákonů, pokud Ústavní soud nerozhodne jinak
  - Toto platí pro nálezy, v nichž se rozhoduje o návrhu na zrušení zákona nebo jiného právního předpisu anebo jejich jednotlivých ustanovení.
- 2) Vyhlášením

---

⁸⁶ KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 699 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

⁸⁷ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 142 s. ISBN 80-86432-14-9.

- Platí pro nálezy týkající se ústavní žaloby proti prezidentu republiky, návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu, referenda o přistoupení České republiky k Evropské unii, opravného prostředku proti rozhodnutí ve věci volby poslance nebo senátora a ztráty volitelnosti a neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora.
- 3) Doručením písemného vyhotovení účastníkům
- Tímto okamžikem jsou vykonatelné ostatní nálezy Ústavního soudu.⁸⁸

Za daných podmínek můžeme vymezit i rozhodnutí, podle kterého vybíráme závaznosti. Za rozhodnutí můžeme považovat nález v meritorním měřítku, výrok nálezu či právní názory vyjádřené ÚS. Vymezení pojmu rozhodnutí je tedy daleko složitější.

Po studiu vybrané literatury jsem dospěla k názoru, že nejvhodnější je rozdělení na:

1. Závaznost celého nálezu
  - Myšleno závaznosti výroku a nosných důvodů
2. Závaznost pouze výroku
  - Ať je již meritorní či nemeritorní

Pokud vezmeme v úvahu, že Ústavní soud je jediný k posuzování ústavnosti a svými vykonatelnými nálezy je vázán úplně stejně jako ostatní, je nelogické, aby následoval další přezkum jeho nálezů, jak organizačně, tak i z principu. Pokud Ústavní soud určí ve svém nálezu nějaký další postup ve věci, tak se snaží pouze o zachování ústavnosti, ke které se ve svém nálezu vyjádřil a o jejíž ochranu mu jde. Neboť dalším rozhodováním obecného soudu by se mohl dostat do stejné nebo podobné kolize s ústavností jako předtím, Ústavní soud se to tímto postupem může snažit zachránit a předejít další podobné situaci. Stále se

---

⁸⁸ VESELÁ - SAMKOVÁ, Klára a Alžběta KRAUSOVÁ. ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ JUDR. KLÁRA VESELÁ - SAMKOVÁ. 39291. *ZÁVAZNOST NÁLEZŮ ÚSTAVNÍHO SOUDU* [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zavaznost-nalezu-ustavniho-soudu-39291.html>

jedná o ochranu jednotlivce před zásahem orgánu veřejné moci. Ústavní soud se tak snaží o předcházení dalšího řízení, které by v dané věci mohlo nastat.⁸⁹

Závaznost nálezu je vždy zatížena předchozím rozhodnutím, tedy nelze právní větu vytrhnout z kontextu a aplikovat bez srovnání se skutkovým podtextem rozhodovaného případu. Bohužel nelze se zbavit této zátěže, neboť je podstatné pro posouzení souladnosti při aplikaci na konkrétní případ.⁹⁰

Není možné, aby obecný soud aplikoval či neaplikoval určité rozhodnutí Ústavního soudu a vyjádřil svůj protijdoucí návrh, čímž by tam začal ústavně právní dialog. Než znovu otevírat spor, je potřeba, aby obecné soudy respektovaly již jednou vydané rozhodnutí v dané věci.⁹¹

U některých rozhodnutí bývají výroky neurčité nebo spíše neobsahují závaznost erga omnes, jelikož tato rozhodnutí určují pouze rozřešení určité situace. Tyto výroky se skládají ze slov: zamítá se, zrušuje se. Pro nás však neobsahují právní opodstatnění rozhodnutí, proto je důležité se zaměřit na celé nálezy, především na odůvodnění, nejen na výrok.

Podstatné je využívání výroku, pokud je všeobecného rázu, a musí tedy působit erga omnes, pokud jde například o zrušení právní normy. Avšak při jednání v jedné určité věci dochází k jednorázovému rozhodnutí, výrok by tedy neměl být a ani nemůže být závazný pro obecné soudy, ale jeho odůvodnění rozhodnutí může být velmi podstatné a pomocné při tvoření rozsudků a posuzování jednotlivých případů (viz výše věci restituční).

U případů abstraktní a konkrétní kontroly však musíme počítat, především pokud jde o úpravu norem, pouze se závazností výroku, jak již bylo řečeno výše. Právní opodstatnění však můžeme hledat pouze v odůvodnění nálezu.

---

⁸⁹ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 160 s. ISBN 80-86432-14-9.

⁹⁰ BOBEK, Michal a Zdeněk KÚHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 65 s. ISBN 978-80-87284-35-3.

⁹¹ ÚS: K závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu. In: *Profipravo.cz* [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné

z: http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=16&id_article=255665&csum=75501ea7

Pokud jde o abstraktní kontrolu závaznosti, tak nejsou pochyby o závaznosti rozhodnutí. Ohledně přezkumu již pravomocného rozhodnutí obecného soudu je problematika závaznosti daleko rozsáhlejší. Obecně z praxe se vychází, že výrok nálezu je zavazující pro všechny, tzv. erga omnes, zatímco odůvodnění zavazuje jen ty, kterých se to týká.

Jsou-li důvody protiústavnosti uvedeny pouze v odůvodnění nálezu, nemají účinek se silou zákona.⁹² Můžeme z toho tedy odvodit, že výrok je závazný pouze tehdy, pokud jsou v něm uvedeny důvody rozhodnutí, ty jsou však uvedeny již v odůvodnění. Závaznost výroku tedy pro nás vyplývá pouze při obsažení odůvodnění. Toto řešení je výhodné, neboť při složitějších a rozsáhlejších rozhodnutích bývá odůvodnění velice rozsáhlé a nepřehledné, rozhodování obecným soudům by tedy závaznost celého nálezu spíše ztěžovala práci, než ulehčovala.

Pokud ovšem uvažujeme pouze samotný výrok, může dojít k chybné interpretaci textu a tím k překrucování nálezu ÚS. Je tedy podstatné být obeznámen s celým textem nálezu, aby nedošlo k mylnému pochopení výroku. Naopak pokud uvažujeme použití pouze výroku při rozhodování obecných soudů, a to především u rozhodnutí konkrétní kontroly ústavnosti, může docházet i záměrnému zneužívání.

Pokud se přiblížíme o něco blíže, tak zjistíme, že výrok nám ve své podstatě nic nepřináší, vyjadřuje se k probíhajícímu řízení, ruší předchozí rozhodnutí obecného soudu a vyjadřuje se k předcházejícímu postupu. Není zde zásadní informace ani pro strany působící v procesu. Teprve až v odůvodnění nalezneme určité úvahy, které stranám osvětlují situaci, a konečně naznačuje směr, kterým je rozhodnutí závazné a především z jakých důvodů. Bez řádného odůvodnění by nemohlo být rozhodnutí všeobecně závazné. Nedalo by se určit, ve kterých případech lze rozhodnutí použít znovu a lze se podle něj řídit. Nesmíme opomíjet, že i odmítavé usnesení lze považovat za rozhodnutí ve svém smyslu.⁹³

---

⁹² NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006, 81 s. ISBN 8086775119.

⁹³ ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 153 s. ISBN 80-86432-14-9.

Odůvodnění nálezu může však obsahovat některé části, které jsou zcela nepodstatné pro současné i budoucí řízení, je to popsany myšlenkový pochod soudců, které se věcí zabývali. Nelze tedy občas odlišit, co je skutečně právním názorem soudu a co je skutečně závazné. Právní věty, které se nám objevují ve sbírkách, nejsou příliš návodné, jelikož jsou vybírány redakcí a nikoliv soudem, tudíž nejsou natolik autentické, jak by bylo potřeba. Proto k pochopení nálezu nestačí přečtení pouze těchto vět, ale je potřeba seznámení se s celým rozhodnutím, neboť nemá právo na samostatný život, odtržený od samotného judikátu, a jen v jeho rámci má být proto vnímaná a respektována.⁹⁴

*Dle § 57 odst. 2 se ve Sbírce zákonů se vyhláší výrok nálezu a taková část odůvodnění, ze které je zřejmé, jaký je právní názor Ústavního soudu a jaké důvody k němu vedly. Ústavní soud může rozhodnout, že ve Sbírce zákonů nebude vyhlášeno odůvodnění jeho nálezu ve věci zrušení právního předpisu nebo jeho jednotlivých ustanovení, pokud tento předpis nebyl ve Sbírce zákonů nebo v předcházejících obdobných sbírkách vyhlášen.*⁹⁵

Dalším problémem je, že se dostávají k veřejné publikaci až s časovým rozestupem od vydaného rozhodnutí a někdy poměrně výrazným. To způsobuje odklad všeobecné vykonatelnosti, kterou zveřejnění ve sbírce způsobuje.⁹⁶ I přesto, že předseda soudu je povinen rozhodnutí předávat ihned po písemném vyhotovení, není reálné, aby vycházela nová sbírka po každém rozhodnutí.⁹⁷

„Rozhodnutí Ústavního soudu je podle ustanovení čl. 89 odst. 2 Ústavy závazné pro všechny orgány i osoby, s tím, že za situace, kdy je Ústavní soud nejvyšším orgánem ochrany ústavnosti (srov. hlava čtvrtá, čl. 83, čl. 87 Ústavy),

---

⁹⁴ ŠIMÍČEK, Vojtěch. Zpověď občasného tvůrce právních vět - III. nakládání s právními větami. In: *JINÉ PRÁVO* [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2007/10/zpov-obasno-tvrce-prvnch-vt-iii-nakldn.html>

⁹⁵ Zákon č. 128/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 30.12.2014].

⁹⁶ § 58 zákona č. 128/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 30.12.2014].

⁹⁷ § 57 odst. 4 zákona č. 128/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 30.12.2014].

*jsou obecné soudy per analogiam vázány právním názorem Ústavního soudu taktéž dle § 226 o. s. ř.*⁹⁸

Pokud mluvíme o nálezu jako precedentu v kontinentálním smyslu, dostaneme se tak k závaznosti rozhodnutí ústavního soudu, které by obecné soudy měly respektovat. Některé obecné soudy se však proti tomuto principu ostře stavějí. Jejich bojem je odmítání rozhodnutí Ústavního soudu a vydávání rozhodnutí, které jsou protichůdné s ústavní judikaturou. Samozřejmě to znamená, že jsou opětovně podávány ústavní stížnosti, které jsou rozhodovány ve stejném duchu. S tímto začarovaným kruhem se dostaneme do problematiky přetížení Ústavního soudu a soudnictví všeobecně.⁹⁹

Někdy nám ovšem nastane opak a obecný soud se dovolává rozhodnutí Ústavního soudu, pokud by to představovalo výhodnější výsledek dle jeho úsudku. V praxi odkazování se na judikaturu Ústavního soudu probíhá i mezi osobami, které nejsou tak úplně orgány veřejné správy, jako advokátní kanceláře, exekutoři apod.

Nesmíme opomenout, že v naší právní kultuře nemůžeme vnímat soudní rozhodnutí jako závazný pramen práva. Vylučují to principy, ze kterých vychází demokratický právní stát. Především by zde měla být projevena suverenita lidu, kdy si své zástupce volíme řádným volebním systémem. Ta má určovat, kterými předpisy se rozhodneme řídit, proto musí každá norma projít složitých schvalovacím procesem, neboť jsou to omezení a pravidla, která si určujeme.

Ovšem, ale tento argument neobstojí, pokud se podíváme do jiných kulturních právních prostředí, kde tento princip velice dobře funguje, a nezdá se, že by zde byla omezována vůle lidu.

Pro odůvodnění rozhodnutí Ústavního soudu musíme sáhnout do občanského soudního řádu, dle zákona o Ústavním soudu. Ústavní soud je tedy povinen naprosto stejně jako obecné soudy odůvodňovat své rozhodnutí, a to

---

⁹⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 14. února 1996 sp. zn. II. ÚS 156/95. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 13.2.2015].

⁹⁹ HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 76 s. ISBN 80-86131-37-8.

nejen nálezy, ale i usnesení. Mimo to vlivem své vlastní judikatury odůvodňuje i případy, ve kterých není povinen, ale je to vhodné k danému rozhodnutí.¹⁰⁰

4.1.2 Orbiter dictum a Ratio decidendi

Také je důležité vymezení pojmu nosné důvody. Právní věta neboli právní závěry jsou subsumpce skutkové podstaty pod právní normy, což je dále rozděleno na orbiter dictum a ratio decidendi neboli nosné důvody.¹⁰¹ Ratio decidendi je název pro tu část rozhodnutí, v níž jsou vysvětleny důvody, které vedly k tomu, že ten, kdo rozhodnutí vydal, rozhodl určitým způsobem. V praxi českých soudů není odůvodnění vysvětlením výroku, nýbrž formalizovaným výtahem jednotlivých podání a dokazování a výčtem použitých právních norem, tj. pouhou rekapitulací.¹⁰²

Pokud se dostaneme k rozdělení ratio decidendi (nosné důvody) a orbiter dictum, tak se dostaneme i rozdílným druhům závaznosti.

Jak bylo vysloveno v nálezu pl. Ús 27/09: „*Odchýlil-li se Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 21/01 ... od předchozí konstantní judikatury, uvedený právní názor nebyl součástí nosných důvodů předmětného rozhodnutí, byl vysloven toliko jako obiter dictum. Demokratická konstitucionalistika se v této souvislosti shoduje na názoru, dle něhož je rozlišení významu ratio decidendi a obiter dicta pro závaznost precedentu relevantní: "napsaný názor precedenčního soudu není závazný celý, závazný je toliko důvod jeho rozhodnutí, ratio decidendi"*.“¹⁰³

V rámci ratio decidendi je nejpodstatnější přezkum norem, neboť v odůvodnění nalezneme, proč zrovna tuto předmětnou normu považuje Ústavní soud za nesouladnou. Případný další podaná ústavní stížnost po derogaci normy Ústavním soudem je irelevantní, neboť zde již nejde o navrhovatele dle § 74 zákona o Ústavním soudu.

---

¹⁰⁰ HOLLÄNDER, Pavel a Milan KINDL. *Odůvodnění soudního rozhodnutí*. 2. rozš. vyd. Editor Luboš Tichý, Pavel Holländer, Alexander Bruns. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, 252 s. Publikace Centra právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 5. ISBN 978-808-7488-058.

¹⁰¹ Odůvodnění. In: PECINA, Tomáš. *Iuridictum* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://iuridictum.pecina.cz/w/Odůvodnění>

¹⁰² Ratio decidendi. Dostupnost [online] na webových stránkách << Ratio decidendi. In: PECINA, Tomáš. *Iuridictum* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/Ratio_decidendi

¹⁰³ Nález Ústavního soudu ze dne 10. září 2009 sp. zn. Pl. ÚS 27/09-1. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 26.12.2014].

Ústavní soud považuje nosné důvody za závazné dle čl. 89 odst. 2 Ústavy, k čemuž se vyjádřil opakovaně i ve svých nálezech, neboť nejen výrok nálezu, ale i nosné důvody uvedené v odůvodnění jsou závazné, jelikož vyjadřují názor Ústavního soudu, který tak interpretuje principy aplikace práva.

5. Judikatura Ústavního soudu

Ve svém nálezu sp. zn. IV. ÚS 301/05, mj. Ústavní soud vyložil: *"Ústavní soud netvrdí, že je neomylný, ale trvá na tom, že v jednotlivých případech je konečnost sporu nepostradatelným znakem spravedlivého procesu, a proto jako orgán s posledním slovem musí být jeho právní názor v konkrétní věci nepodmíněně respektován. Opačný názor by odporoval samotnému principu kasačního rozhodování."*¹⁰⁴

5.1 Zásada materiálního právního státu

Je základní zásadou, ze které musíme vycházet v demokratickém právním řádu. Je zde mnoho principů, které se navzájem propojují, jako je dělba moci, ochrana lidských práv a svobod a především ochrana ústavnosti Ústavním soudem a tím i ochrana jednotlivce před zásahem orgánů veřejné moci. Dále je zde princip legality, zákaz retroaktivity, oddělení politických stran od státu a další.¹⁰⁵

Ústavní soud ji definoval následovně: *„Ústava České republiky není založena na hodnotové neutralitě, není jen pouhým vymezením institucí a procesů, ale včleňuje do svého textu i určité regulativní ideje vyjadřující základní nedotknutelné hodnoty demokratické společnosti. Ústava ... neváže pozitivní právo jen na formální legalitu, ale výklad a použití právních norem podřizuje jejich obsahově materiálnímu smyslu, podmiňuje právo respektováním základních konstitutivních hodnot demokratické společnosti a těmito hodnotami také užití právních norem měří.“*¹⁰⁶

Ochranu materiálního ohniska ústavnosti můžeme najít v nálezu Pl. ÚS 27/09 (ve věci poslance Melčáka), kde se jednalo o zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny jednorázovým ústavním zákonem. Tento zásah do materiálního ohniska ústavnosti by porušil základní principy demokratického právního státu, neboť každý občan má právo, aby nebyl omezován ve svém právu

---

¹⁰⁴ K respektování nálezu Ústavního soudu v konkrétní věci při prolomení zásady nemo plus iuris. In: *Pavel Vrcha, soudce NS ČR* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://vrcha.webnode.cz/news/k-respektovani-nalezu-ustavniho-soudu-v-konkretni-veci-pri-prolomeni-zasady-nemo-plus-iuris/>

¹⁰⁵ DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000: podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR*. Praha: Linde, 2004, 104 s. ISBN 80-7201-462-5.

¹⁰⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 29. května sp. zn. III. ÚS 31/97. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 13.2.2015].

volebním, k čemuž by při zkrácení volebního období poslanecké sněmovny došlo. Díky těmto skutečnostem bylo poslanci M. Melčákovi vyhověno.

Ke konkrétní závaznosti se Ústavní soud vyjádřil ve svém nálezu: *Ústavní soud připomíná a opakuje, ... Pokud Nejvyšší správní soud ústavněprávní výklad vyložený v nálezu Ústavního soudu nerefletoval, porušil tím, ... maximu plynoucí z čl. 89 odst. 2 Ústavy, dle níž vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná pro všechny orgány a osoby. Nerespektování právního názoru Ústavního soudu vyjádřeného v nálezu ze strany orgánu veřejné moci nadto zakládá porušení principu rovnosti, jakož i dotčení v právní jistotě občanů ... Z čl. 89 odst. 2 Ústavy plyne rovněž maxima zákazu svévolné interpretace nálezů Ústavního soudu.*¹⁰⁷

V judikatuře Ústavní soud dospěl ke dvěma druhům závaznosti, a to kasační a precedenční.¹⁰⁸

K závaznosti kasační se Ústavní soud vyjádřil v nálezu sp. zn. III. ÚS 425/97, že otázka závaznosti je stále otevřená, a to z důvodů, že procesní předpisy nepočítají s jurisdikcí a kasační pravomocí Ústavního soudu, tedy nestanovují pro následné řízení procesní postup. *Všechny naznačené sporné problémy dotýkají se výlučně tzv. absolutní závaznosti nálezů Ústavního soudu, nikoli však závaznosti, která - konkrétní a Ústavním soudem posouzené (rozhodnuté) věci (materie) se týká; vykonatelný náleze Ústavního soudu je totiž závazný pro všechny orgány i osoby (čl. 89 odst. 2 úst. zák. č. 1/1993 Sb.), a tedy - jak se ostatně rozumí samo sebou - je závazný i pro samotný Ústavní soud ..., představuje nepominutelnou procesní překážku v tomto smyslu rei iudicatae (§ 35 odst. 1 zák. č. 182/1993 Sb.).*¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Nález Ústavního soudu ze dne 25. ledna 2005 sp. zn. III. ÚS 252/04. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 19.12.2014].

¹⁰⁸ KLÍMA, Karel. *Praktikum českého ústavního práva*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 475 s. ISBN 978-80-7380-173-1.

¹⁰⁹ Nález Ústavního soudu ze dne 2. dubna 1998 sp. zn. III. ÚS 425/97. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 7.3.2015].

5.2 Závaznost precedenční

To je oblast, které je pro obecné soudy závazná. Neboť dle čl. 89 odst. 2 ústavy jsou tak povinni respektovat a aplikovat názory Ústavního soudu. Podmínkou je, že musí aplikovat na příklad, který má shodnou problematiku. Nelze však jen reprodukovat, je potřeba uvážení soudu na kolik je rozhodnutí Ústavního soudu souladné s jeho případem a v jaké míře jej má aplikovat.

Abychom mohli označit za rozhodnutí precedenčního charakteru, musí splňovat určité podmínky:

- *Přesahuje individuální kauzu a působí obecně*
- *Předpokládá obecný princip nebo normu soudem generovanou, popř. zobecnitelnou interpretaci principu nebo normy*
- *Připouští různý stupeň své intenzity¹¹⁰*

Pokud by však „precedent“ obecný soud nepoužil a neaplikoval bez řádného důvodu, došlo by tak k porušení čl. 89 odst. 2 Ústavy. Není však vyloučeno, aby obecný soud došel k jinému názoru. K tomu je však potřeba, ab měl pádný důvod, o tom však pojednávám jinde v této práci. Primárně musí být chráněno zaručených práv. Pokud už tedy obecný soud dá podnět k novému přezkumu ve věci, ve které už Ústavní soud rozhodl, musí být návrh řádně odůvodněn a především argumentace musí být v kontextu právního řádu. Jestliže už byl návrh jednou zamítnut, nelze ho se stejným odůvodněním projednávat znovu.¹¹¹

Ale i samotný Ústavní soud je svými rozhodnutími vázán i v budoucnu. IV. Ús 301/05.: *Ačkoliv mají nálezy Ústavního soudu precedenční účinky, není porušením čl. 89 odst. 2 Ústavy takový výjimečný postup obecného soudu, jenž právní názor v nálezu vyjádřený odmítne respektovat, pakliže je z opodstatněných a důkladně vysvětlených důvodů přesvědčen o tom, že je nutno právní závěry prezentované Ústavním soudem revidovat. Důvodem ospravedlňujícím takový postup však nejsou pouhá tvrzení obecného soudu, že právní názory Ústavního soudu jsou argumentačně nezpochybnitelné, že judikatura Ústavního soudu je v*

¹¹⁰ BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 107 s. ISBN 978-80-87284-35-3.

¹¹¹ KLÍMA, Karel. *Praktikum českého ústavního práva*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 477 s. ISBN 978-80-7380-173-1.

připodobitelných věcech nekonzistentní a že je respektuhodná jen naznačuje-li podrobně další rozhodovací praxi.

Ústavní soud je povinen zachovávat ústavnost, ale v určitých momentech je zde možnost v rámci zachování právní jistoty se od dřívějších rozhodnutí odklonit.

6. Princip veřejnosti práva

Základem všech právních odvětví je ústavní právo a jako takové je součástí práva veřejného. Musíme si uvědomit rozdíl mezi vztahem ústavního práva a jiných právních odvětvích, jako je trestní právo, občanské, správní apod.

6.1 Publikace

Soudní rozhodnutí jsou publikována jednak ve Sbírce nálezů a usnesení, kde jsou zveřejňovány všechny nálezy a stanoviska a některá vybraná usnesení. Dále v internetové podobě¹¹² a také v řadě odborných časopisů, například patří časopis *Judikatura Ústavního soudu ČR*.¹¹³

Požadavek na co nejrozsáhlejší publikaci judikatury se objevuje i v odborné literatuře. Jedná se zde o demokratický princip, sloužící k veřejné kontrole, kdy soudy musí komunikovat s veřejností, neboť veřejnost má právo seznámit se s rozhodovací činností, zvláště ústavního soudu.

Někteří soudci se mohou obávat zveřejňování svých rozhodnutí, aby tak nebyli vystavováni kritice laické i odborné veřejnosti. Z určitých ohledů je pochopitelné, že některé názory jsou zaujaté či nemístné, zvláště z řad laické veřejnosti. Může se však objevit i kritika, která může judikaturu posouvat a vkládat určitou inovaci do všeobecného právního podvědomí. Soudce, který by věděl, že každé jeho rozhodnutí je pečlivě prozkoumáváno by mohl být tímto přezkumem více motivován k větší pečlivosti.

Měla by se publikovat především závazná rozhodnutí, která v sobě obsahují určité nosné důvody, aby se s nimi mohly seznámit nejen orgány veřejné správy, ale i veřejnost. Jenže dle některých názorů by měla být publikována veškerá rozhodnutí, což ovšem by bylo velmi náročné. Svým způsobem si možná ani nedokážeme představit, jak náročný a zdlouhavý proces by následoval. Navíc dle mého úsudku publikace veškerých rozhodnutí je navíc i zbytečná, zvláště pokud by se jednalo o zamítnutí návrhu či rozhodnutí, které jen opakuje již dřívější právní názor.

---

¹¹² Na stránkách <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>

¹¹³ HOLLÄNDER, Pavel a Milan KINDL. *Odůvodnění soudního rozhodnutí*. 2. rozš. vyd. Editor Luboš Tichý, Pavel Holländer, Alexander Bruns. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, 270 s. Publikace Centra právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 5. ISBN 978-808-7488-058.

Pokud se však budeme bavit, že veškerá rozhodnutí Ústavního soudu jsou závazná a budete tuto závaznost vyžadovat, tak je nutné, aby bylo možné se s judikaturou seznámit, tudíž musí být přístupna veškeré veřejnosti, nejlépe v několika zdrojích nebo alespoň v jednom základním, ke kterému mají možnost mít přístup všichni zdarma.

Pokud by však docházelo ke komplexní publikaci rozhodnutí, tak by mohlo dojít k zahlcení veřejnosti jak laické, tak i odborné. Nedalo by se vyznat v takovém množství, nejspíše by se špatně vybíralo, dle kterého rozhodnutí se má v určitém případě postupovat, zde informace jsou relevantní a lze je využít.

Nejdůležitější publikací v současné moderní době je rozhodně elektronická. Nejsou zde omezení, která známe z klasické papírové publikace. Mezi hlavní aspekty bych zařadila, že zde soud není omezen datem uzávěrky. Dále se v elektronických nálezech daleko lépe vyhledává. Papírové sbírky jsou poměrně komplikované pro vybírání příslušné judikatury. Většinou se v praxi pro pořizují počítačové programy spíše než nákladné papírové sbírky, které se neustále obnovují či vycházejí nové, což znamená, že je potřeba neustále zakupovat nové.

Takže nám nastává otázka, jestli již papírové vydání není překonané a není na čase tento způsob publikace opustit. Osobně se přikláním k názoru, že i přes velmi silné stránky elektronické práce s dokumenty, to přece jen není nejspolehlivější zdroj. Nemluví zde o věrohodnosti, snažím se říci, že při práci s elektronickými zdroji potřebujeme daleko více než počítač. Další věcí je, že každý kdo pracuje s právními programy či internetovými stránkami zabývající se touto problematikou jistě potvrdí, že někdy prostě nefungují tak, jak by uživatel potřeboval. To je jistě jeden z důvodů, proč mít po ruce tištěnou verzi.

Pokud překleneme odbornou stránku věci a praktické využití v advokacii a podobně, tak zde musíme myslet i na všeobecnou laickou veřejnost, pro kterou je zbytečné zakupovat si tištěné sbírky a nemá přístup k placeným počítačovým programům. Přístup k judikatuře mají především na webových stránkách Ústavního soudu, které jsou zdarma a ve své podstatě přístupné pro každého.¹¹⁴

---

¹¹⁴ Pozn. <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>

Někteří však v praxi nechtějí opustit tištěné sbírky a odmítají elektronické verze. Avšak vývoj je nezastavitelný, s příchodem „technicky zdatnější“ generace, dle mého úsudku, tištěné sbírky ustoupí silně do pozadí. Tištěné publikace jsou navíc časově opožděné oproti elektronickému zveřejnění, neboť to nastává ve své podstatě ihned. Můžeme se podívat i na další elektronizaci v rámci justice, a to například na institut elektronického platebního rozkazu až po zveřejňování na stránkách Ministerstva spravedlnosti¹¹⁵.

Především v zájmu soudu je řádná publikace rozhodnutí. Mohli bysme zde polemizovat, do jaké míry jsou soudy povinny utříďovat a systemizovat svá vydaná rozhodnutí, omezila bych se pouze na podmínku, aby rozhodnutí bylo snadno vyhledatelné, aby i laik mohl pochopit stěžejní body rozhodnutí.

Řádná publikace rozhodnutí je i pro soud podstatná, neboť tak má možnost ovlivnit sjednocování judikatury a zamezit tak opakovanému podávání stížností, které již jednou rozhodl.

Ale jednu velice kladnou vlastnost musím tištěným sbírkám přiřknout, a to přísnou redakční kontrolu před zveřejněním. Než se některé rozhodnutí dostane do fyzické publikace, je pečlivě přezkoumáváno. Při elektronické publikaci se od takového „přezkumu“ může opouštět, neboť hlavním hodnotícím faktorem zde není ekonomická stránka.

6.2 Anonymizace

Máme různé druhy anonymizace. V České republice se většinou anonymizují veškerá jména, ať se jedná o fyzické či právnické osoby. V evropském měřítku se pak anonymizují nejen osoby, ale i žalovaný stát, pak se rozhodnutí zmítá spíše ve zkratkách jmen. Někdy se ovšem v českém právu setkáme s anonymizací i dalších názvů, jako je název knihy či jejího autora¹¹⁶, čímž se rozhodnutí stává v podstatě nedohledatelným.¹¹⁷

V současné době se od anonymizace opouští, v naší kultuře se nejspíše udržuje jen díky tradici, která u nás je. V praxi se tam můžeme setkávat se

---

¹¹⁵ Pozn. <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>

¹¹⁶ Pozn. Zde mám na mysli knihu *Mein Kampf*

¹¹⁷ Str. 225 BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 494 s. ISBN 978-80-87284-35-3.

zveřejněnými rozhodnutími, které jsou z velké části začerněné, a tím pádem v dalším nepoužitelné.

Podstatným problémem anonymizace je, že je velice žádoucí, aby bylo odůvodnění rozhodnutí zveřejněno, neboť takové jsou požadavky demokratického právního státu a spravedlivého procesu. Účastník řízení, který chce svojí věc rozhodnou před orgánem veřejné moci, musí být s touto skutečností obeznámen. Jeho povinností je tedy respektovat i zveřejňování souvislostí související s jeho případem. Neboť publikace rozhodnutí vede k větší transparentnosti, což je potřeba při rozhodovací činnosti.¹¹⁸

Nesmíme opomenout, že anonymizace je nejen zatěžující pro adresáty, ale především pro administrativní aparát soudů, který by mohl čas strávený začernování údajů věnovat jiné prospěšné činnosti.

Dle mého názoru potlačení práva jednotlivce na ochranu osobnosti, pokud je to v zájmu veřejnosti, musí být řádně odůvodněné. Záleží ale, zda je toto omezení skutečně účelné. Za problém bývá označována veřejná publikace rozhodnutí, jelikož se v České republice používá anonymizace, což může v některých případech vytvářet rozdílné vnímání, proto tento přístup někteří považují za zastaralý.¹¹⁹

6.3 Veřejnost jednání

Základním principem spravedlivého procesu v demokratickém právním státu je veřejné projednání věci. K této problematice se již Ústavní soud několikrát vyjádřil. Je to základní právo navrhovatele, které vede k transparentnosti řízení a kontrole veřejné moci. Vyloučit veřejnost pouze ze zákonných důvodů, které jsou odlišně podle druhu řízení, záleží tedy, zda se jedná o oblast trestního, občanského či správního práva.

Především by měla mít přístup širší veřejnost, ale pokud by se v řízení jednalo o ochranu svědka či projednávání utajených informací, tak je možné

---

¹¹⁸ Str. 225 BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 494 s. ISBN 978-80-87284-35-3.

¹¹⁹ HOLLÄNDER, Pavel a Milan KINDL. *Odůvodnění soudního rozhodnutí*. 2. rozš. vyd. Editor Luboš Tichý, Pavel Holländer, Alexander Bruns. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, 270 s. Publikace Centra právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 5. ISBN 978-808-7488-058.

veřejnost z projednávání vyloučit. Podstatná je zde zásada proporcionality. Pokud lze projednávanou věc zveřejnit za určitých okolností, např. nařídít jednání pouze za přítomnosti účastníků řízení, tak je možné vyloučení širší veřejnosti.

Nesmíme opomenout, že vyloučení veřejnosti musí být řádně odůvodněno, neboť dochází k porušování základních principů spravedlivého procesu, což již Ústavní soud několikrát judikoval.¹²⁰

Ve svém nálezu¹²¹ Ústavní soud judikoval, že pokud by došlo ke kolizi základních práv v rámci řízení, což v tomto případě byl princip spravedlivého procesu v rámci práva obviněného na obhajobu a veřejnosti řízení, neboť zde byl použit anonymní svědek. Obviněný byl omezen v právu vyjádřit se k prováděným důkazům, což je zde svědecká výpověď. Ústavní soud vyslovil, že k omezení základního práva nebo svobody může dojít v případě kolize. K posouzení vhodnosti aplikace tohoto principu také stanovil podmínky, dle kterých lze posoudit, které právo lze omezit.

První podmínkou je, zde lze omezením určitého práva dosáhnout požadovaného cíle, tedy zda u anonymního svědka lze tímto způsobem zachovat ochranu nedotknutelnosti jeho osoby. Dalším kritériem je zde lze dosáhnout stejného efektu s jiným prostředkem, který by se nedotýkal základních práv, například v tomto případě jestli by bylo možné poskytnutí ochrany svědka či využití výpovědi pouze jako kriminalistického prostředku pro další vyšetřování. Posledním kritériem je porovnání základních práv, jak jsou vůči sobě závažná a zda jedno právo lze postavit výše než druhé. Je zde potřeba však splnit podmínky potřebnosti a vhodnosti. Nesmíme opomenout ani negativní dopad omezení, které může způsobit. V každém případě je nutné, aby zásah do základních práv byl co nejmenší.¹²²

Zásadně by tedy na jednání měla mít přístup širší veřejnost, neboť to tak nadále vede k větší kontrole a transparentnosti řízení. Tyto požadavky vycházejí

---

¹²⁰ str. 415-416 KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 786 s. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

¹²¹ Nález Ústavního soudu ze dne 12. října 1994 č. 214/1994 Sb. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

¹²² Nález Ústavního soudu ze dne 12. října 1994 č. 214/1994 Sb. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

nejen z českého právního řádu, ale také z mezinárodních norem, kterými je Česká republika vázána.¹²³

I přesto, že by veřejnost byla vyloučena v průběhu celého řízení nebo i pouze části, je nutné, aby rozhodnutí bylo vyhlášeno veřejně a ústně. I zde se však objevují výjimky, mezi něž především patří trestní příkaz, elektronický platební rozkaz apod. Musíme si však uvědomit, že tato řízení mají naprosto odlišný statut než je například rozsudek nebo nález.

„Ostatně i proto platí ústavní příkaz čl. 96 odst. 2 in fine Ústavy, dle kterého "Rozsudek se vyhláší vždy veřejně.". Samotný rozsudek je v podstatě písemným vyhotovením toho, co již veřejně vyhlášeno bylo ...Co do smyslu a účelu základního práva na informace není (v zásadě) podstatné, zda se nepravomocný rozsudek týká soukromoprávního sporu (např. mezi státem jako vlastníkem a třetí osobou aj.) nebo věci veřejnoprávní. Smyslem a účelem práva na informace je totiž veřejná kontrola výkonu státní (tedy i soudní) moci; ... „¹²⁴

---

¹²³ Pozn. úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Mezinárodního paktu o občanských a politických právech apod.

¹²⁴ Nález Ústavního soudu ze dne 30. března 2010 č. 123/2000 Sb. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

7. Závěrem

Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu je problematická otázka, kterou nemůžeme jednoznačně vyřešit. Již od vzniku Ústavního soudu se tato otázka řeší a je zde několik názorů, které jsem se snažila v této práci publikovat. Vlastní názor si může udělat každý z nás, avšak jednoznačně upravit závaznost právní normou je nereálné.

Je pochopitelné, že rozsáhlost judikatury komplikuje práci obecných soudů především, pokud není vyjasněna její závaznost. Těmto okolnostem lze předejít pečlivým studiem judikatury. Otázkou zůstává, zda studium rozhodnutí Ústavního soudu nebrání v rychlosti řízení. Je zde však záruka ústavnosti a ochrany jednotlivce, což poskytuje silnou důvěru v právo. Bohužel dle mého úsudku je v našem prostředí této skutečnosti zneužíváno, nemůžeme však zasáhnout zákonnou úpravou, neboť by vedla k omezení adresátů.

Domnívám se, že úloha Ústavního soudu v Českém právním systému je velice důležité a nemůžeme jej opomíjet, což nám ani právní řád nedovoluje. *„Úloha Ústavního soudu při konstitucionalizaci právního řádu (a to zejména ve vztahu k obecným soudům) ... zvláště důležitá. Určitý posun ve vnímání obecné závaznosti jeho rozhodnutí by snad určitou měrou mohl přispět k jejímu naplňování.“*¹²⁵

Ústavní soud nám zaručuje, mimo jiné, ochranu před nezákonnými zásahy orgánů veřejné moci. Poskytuje nám jistotu demokratického právního státu, který je zakotvený v ústavních i mezinárodních předpisech a vyjadřuje současnou myšlenku státního zřízení.

Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu rozhodně patří k těmto zárukám, sice tento institut přináší i určité komplikace, ale domnívám se, že ochrana ústavnosti je věc, která je nedocenitelná a komplikace s ní spojené nám nepřevyšují kladné stránky věci.

---

¹²⁵ str. 85 BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 494 s. ISBN 978-80-87284-35-3.

8. Resumé

The binding effect of the decision of the Constitutional Court can not issues with clearly resolved. Since the establishment of the Constitutional Court resolves this issue and there are several opinions, which I tried to publish this work. Own opinion can make each of us, but clearly modify binding legal norm is unrealistic.

The Constitutional Court guarantees us, among other things, protection against unlawful interference by public authorities. Gives us the certainty of a democratic rule of law, which is enshrined in constitutional and international law, and expresses the idea of the current state system.

The binding effect of the decision of the Constitutional Court is definitely one of those guarantees, while the thing brings some complications, but I think, that is the protection of constitutionality.

For this work, the main chapter becomes a binding decision. I am trying to systematically sort kinds of obligation to be transparent and put them in a better orientation. My next aim was the view from the philosophical point of view, as this area, even though it is so much discussed and solved very Constitutional Court is certain reasons, which further mention, still in a way still not accepted.

9. Zdroje

9.1 Literatura

1. *Role nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech - čas pro změnu?*. 1. vyd. Editor Vojtěch Šimíček. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2007, 245 s. ISBN 978-80-210-4262-9.
2. BOBEK, Michal a Zdeněk KÜHN. *Judikatura a právní argumentace*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 494 s. ISBN 978-80-87284-35-3.
3. DOSTÁL, Martin. *Ústavní soud České republiky v letech 1993-2000: podstata ústavního soudnictví, procesní úprava, základní ústavněprávní doktríny a významné judikáty prvního Ústavního soudu ČR*. Praha: Linde, 2004, 174 s. ISBN 80-7201-462-5.
4. FILIP, Jan. *Ústavní právo České republiky: základní pojmy a instituty : ústavní základy ČR*. Dotisk 4. vyd. [i.e. 5. vyd.]. Brno: Václav Klemm, 2011, 38 s. ISBN 978-80-904083-8-8.
5. GARY SLAPPER, David Kelly, Zdeněk KÜHN, Pavel MOLEK, Radim POLČÁK a Ladislav VYHNÁNEK. *The English legal system*. 8th ed. London ; Portland, Or: Cavendish Pub, 2006, 494 s. ISBN 18-456-8034-0.
6. GERLOCH, Aleš, Zdeněk KÜHN, Pavel MOLEK, Radim POLČÁK a Ladislav VYHNÁNEK. *Teorie práva*. 6. aktualiz. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 310 s. Právnické učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-807-3804-541.
7. HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 8. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, xxxiv, 792 s. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-7179-254-3.
8. HOLLÄNDER, Pavel. *Ústavněprávní argumentace: ohlédnutí po deseti letech Ústavního soudu*. Praha: Linde, 2003, 103 s. ISBN 80-86131-37-8.
9. HOLLÄNDER, Pavel a Milan KINDL. *Odůvodnění soudního rozhodnutí*. 2. rozš. vyd. Editor Luboš Tichý, Pavel Holländer, Alexander Bruns. Praha: Centrum právní komparatistiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2011, 674 s. Publikace Centra právní komparatistiky Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 5. ISBN 978-808-7488-058.
10. JAMES, Philip S., Zdeněk KÜHN, Pavel MOLEK, Radim POLČÁK a Ladislav VYHNÁNEK. *Introduction to English law*. 12th ed. London: Butterworths, 1989, 494 s. ISBN 04-065-0422-9.
11. KLÍMA, Karel. *Praktikum českého ústavního práva*. 3., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 600 s. ISBN 978-80-7380-173-1.
12. KLÍMA, Karel. *Státověda*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 431 s. ISBN 978-80-7380-296-7.
13. KLÍMA, Karel. *Ústavní právo*. 4., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 786 s. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-261-5.

14. KLÍMA, Karel, Vojtěch ŠIMÍČEK a Pavel HOLLÄNDER. *Ústavní soudnictví: komentář*. 2., rozšířené vyd. Editor Vít Hloušek, Vojtěch Šimíček. Praha: Universe, 1993, 2 v. Beckova edice právní instituty, Sv. č. 19. ISBN 80-901-5065-9.
15. NOCAROVÁ, Zdeňka. *Závaznost rozhodnutí Ústavního soudu České republiky*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2006, 118 s. ISBN 8086775119.
16. SLÁDEČEK, Vladimír. *Ústavní soudnictví*. 2. podstatně přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003, xii, 252 s. Právní instituty. ISBN 80-7179-694-8.
17. ŠEVČÍK, Vlastimil. *Právo a ústavnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, 357 s. ISBN 80-86432-14-9.
18. WINTR, Jan, Karel SCHELLE a Josef SKÁLA. *Principy českého ústavního práva: vznik, vývoj, problémy a úvahy de lege ferenda : sborník příspěvků*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 259 s. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7380-449-7.

9.2 Zákony a nálezy

1. Zákon č. 162/1920 Sb., o Ústavním soudě. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].
2. Zákon č. 91/1991 Sb., o Ústavním soudu České a Slovenské Federativní Republiky. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].
3. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 28.1.2015].
4. Zákon č. 128/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 30.12.2014].
5. Zákon č. 309/1999 Sb., o Sbírce zákonů a o Sbírce mezinárodních smluv, ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 28.1.2015].
6. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 30.12.2014].
7. Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 30.12.2014].
8. Nález Ústavního soudu ze dne 12. října 1994 č. 214/1994 Sb. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

9. Nález Ústavního soudu ze dne 14. února 1996 sp. zn. II. ÚS 156/95. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 13.2.2015].
10. Nález Ústavního soudu ze dne 26. března 1996 sp. zn. Pl. ÚS 48/95. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].
11. Nález Ústavního soudu ze dne 25. září 1996 sp. zn. III. ÚS 83/96. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].
12. Nález Ústavního soudu ze dne 21. listopadu 1996 sp. zn. IV. ÚS 200/96. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].
13. Nález Ústavního soudu ze dne 29. května 1997 sp. zn. III. ÚS 31/97. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 13.2.2015].
14. Nález Ústavního soudu ze dne 11. prosince 1997 sp. zn. III. ÚS 205/97. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 19.12.2014].
15. Nález Ústavního soudu ze dne 2. dubna 1998 sp. zn. III. ÚS 425/97. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 7.3.2015].
16. Nález Ústavního soudu ze dne 29. dubna 1998 sp. zn. Pl. ÚS 43/97. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].
17. Nález Ústavního soudu ze dne 20. listopadu 2002 č. 528/2002 Sb. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].
18. Nález Ústavního soudu ze dne 25. ledna 2005 sp.zn. III. ÚS 252/04. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 28.11.2014].
19. Nález Ústavního soudu ze dne 6. února 2007 č. 84/2007 Sb. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].
20. Nález Ústavního soudu ze dne 10. září 2009 sp. zn. Pl. ÚS 27/09-1. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 26.12.2014].
21. Nález Ústavního soudu ze dne 30. března 2010 č. 123/2000 Sb. In: CODEXIS ACADEMIA [právní informační systém]. ATLAS consulting [vid. 2.2.2015].

9.2 Periodika

1. *Parlamentní magazín*. SEND Předplatné spol. s.r.o., 2013, roč. 2013, č.11. ISSN 1804-9729.
2. *Právní rádce*. Economia, a.s., a firma ATLAS consulting spol. s.r.o., 1998, roč. 1998, č. 9. ISSN 1805-1405.
3. *Právní rádce*. Economia, a.s., a firma ATLAS consulting spol. s.r.o., 2009, roč. 2009, č. 8. ISSN 1805-1405.
4. *Soudní rozhledy*. Praha : C.H. Beck, 2009, roč. 2009, č. 6. ISSN 1211-4405.

9.4 Internetové zdroje

1. Aspects of binding precedent. In: *TransLegal* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupné z: <http://www.translegal.com/exercise/aspects-of-binding-precedent-4-2>
2. Binding precedent. In: *LabSpace* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupné z: <http://labspace.open.ac.uk/mod/resource/view.php?id=415831>
3. Historie ústavního soudnictví. In: *Ústavní soud* [online]. Editor Jaroslava Chalupová. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <http://www.usoud.cz/historie-ustavniho-soudnictvi/>
4. K respektování nálezu Ústavního soudu v konkrétní věci při prolomení zásady nemo plus iuris. In: *Pavel Vrcha, soudce NS ČR* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: <http://vrcha.webnode.cz/news/k-respektovani-nalezu-ustavniho-soudu-v-konkretni-veci-pri-prolomeni-zasady-nemo-plus-iuris/>
5. MIKELSONE, Gundega. *THE BINDING FORCE OF THE CASE LAW* [online]. 2013 [cit. 2014-06-23]. 2029–2058. Dostupné z: <https://www3.mruni.eu/ojs/jurisprudence/article/view/966>. University of Latvia, Faculty of Law.
6. *NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupné z: <http://nalus.usoud.cz/Search/Search.aspx>
7. Několik poznámek k závaznosti soudní judikatury v českém právu. In: *Beneš advokátní kancelář* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupné z: <http://www.bcak.cz/nekolik-poznamek-k-zavaznosti-soudni-judikatury-v-ceskem-pravu/>
8. Odůvodnění. In: PECINA, Tomáš. *Iuridictum* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: [http://iuridictum.pecina.cz/w/Odůvodnění](http://iuridictum.pecina.cz/w/Od%C5%99vodn%C4%99n%C3%AD)
9. Ratio decidendi. In: PECINA, Tomáš. *Iuridictum* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: http://iuridictum.pecina.cz/w/Ratio_decidendi
10. *Soudcovská unie ČR* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupné z: <http://www.sucr.cz/Default.html>

11. ŠIMÍČEK, VOJTĚCH. Cesta k větší závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu: jednotná judikatura namísto algoritmů. In: *JINÉ PRÁVO* [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2007/12/cesta-k-vt-zvaznosti-rozhodnut-stavnho.html>
12. ŠIMÍČEK, Vojtěch. Zpověď občasného tvůrce právních vět - III. nakládání s právními větami. In: *JINÉ PRÁVO* [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2007/10/zpov-obasnh-tvrce-prvnch-vt-iii-nakldn.html>
13. ÚS: K závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu. In: *Profipravo.cz* [online]. [cit. 2015-02-25]. Dostupné z: http://profipravo.cz/index.php?page=article&id_category=16&id_article=255665&csum=75501ea7
14. VESELÁ - SAMKOVÁ, Klára a Alžběta KRAUSOVÁ. ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ JUDR. KLÁRA VESELÁ - SAMKOVÁ. 39291. *ZÁVAZNOST NÁLEZŮ ÚSTAVNÍHO SOUDU* [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zavaznost-nalezu-ustavniho-soudu-39291.html>
15. What Is a Binding Precedent?. In: *WiseGEEK* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupné z: <http://www.wisegeek.com/what-is-a-binding-precedent.htm>
16. What are the types of precedent?. In: *Lawgovpol* [online]. [cit. 2014-06-25]. Dostupné z: <http://lawgovpol.com/what-are-the-types-of-precedent/>